

Bruksela, 28 lutego 2025 r.
(OR. en)

6646/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0035(NLE)

RECH 71
ATO 7
COMPET 102

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	28 lutego 2025 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2025) 60 final
Dotyczy:	Wniosek ROZPORZĄDZENIE RADY ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2026–2027 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2025) 60 final.

Zał.: COM(2025) 60 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 28.2.2025 r.
COM(2025) 60 final

2025/0035 (NLE)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2026–2027 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

W ramach niniejszego wniosku dotyczącego programu badawczo-szkoleniowego Euratom na lata 2026–2027 („program”) skutecznie przedłużono obecny program badawczo-szkoleniowy Euratom na lata 2021–2025 („program na lata 2021–2025”)¹ na pozostałe 2 lata² obowiązywania obecnych wieloletnich ram finansowych (WRF)³.

W proponowanym programie, choć odrębnym, zachowano większość cech poprzedzającego go programu, w tym najważniejsze działania badawcze⁴. Pulę środków finansowych programu ustalono już na 598 mln EUR (w cenach bieżących) w momencie przyjmowania WRF. We wniosku określono budżet na działania bezpośrednie i pośrednie oraz cele ogólne i szczegółowe, a także opisano instrumenty wsparcia.

Komisja będzie dążyć do realizacji programu w oparciu o następujące priorytety:

- Badania nad bezpieczeństwem zapewnią: (i) narzędzia i wytyczne dla operatorów elektrowni jądrowych oraz dla organów ds. bezpieczeństwa w celu monitorowania bezpieczeństwa istniejących obiektów jądrowych; (ii) know-how i rozwiązania umożliwiające przyszłym elektrowniom jądrowym, w tym małym reaktorom modułowym, spełnienie wymogów bezpieczeństwa; oraz (iii) narzędzia i metody stosowane przez organy ds. bezpieczeństwa do testowania nowych projektów i ułatwiania udzielania licencji. Finansowanie projektów badawczych w tej dziedzinie będzie wysoce selektywne, ponieważ większość budżetu na rozszczepienie jądrowe zostanie wykorzystana przez współfinansowane partnerstwa.
- Program zapewni współfinansowanym partnerstwom europejskim w zakresie badań nad rozszczepieniem jądrowym (ochrona radiologiczna, gospodarowanie odpadami promieniotwórczymi, materiały jądrowe) dodatkowe finansowanie, aby dać im możliwość dostosowania się do zmieniającego się środowiska badawczego oraz włączenia nowych zainteresowanych stron i wszystkich państw członkowskich.
- Celem programu będzie utrzymanie wiodącej pozycji UE w badaniach nad syntezą jądrową poprzez uruchomienie współprogramowanego partnerstwa europejskiego, które zgromadzi zainteresowane strony z sektora publicznego i prywatnego w celu wyeliminowania wąskich gardeł w procesie projektowania i budowy pierwszej elektrowni termojądrowej.
- Program będzie nadal wspierać długoterminowe działania w dziedzinie kształcenia i szkolenia dzięki oferowaniu studentom i naukowcom mobilności i dostępu do

¹ Rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765 z dnia 10 maja 2021 r. ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie (Euratom) 2018/1563 (Dz.U. L 167I z 12.5.2021, s. 81, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/765/oj>).

² Programy Euratom trwają krócej niż inne programy wydatków przewidziane w TFUE, ponieważ w art. 7 Traktatu Euratom czas trwania tych programów ograniczono do 5 lat.

³ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj>).

⁴ Obejmują one bezpieczeństwo jądrowe, jądrowe bezpieczeństwo fizyczne, gospodarowanie odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, ochronę radiologiczną i energię termojądrową.

infrastruktury, zapewniając zainteresowanym stronom i użytkownikom stabilność i przewidywalność. Nacisk zostanie położony na większą interakcję między tymi działaniami, partnerstwami oraz bieżącymi i nowymi projektami.

- Biorąc pod uwagę znaczny wzrost wykorzystania technologii rozszczepienia jądowego na całym świecie, w ramach programu nadal finansowane będą badania nad rozwojem technik wspierających zabezpieczenia materiałów jądowych, jądowe bezpieczeństwo fizyczne i nierozprzestrzenianie broni jądowej.

Jeżeli na szczeblu europejskim nie zostaną podjęte żadne działania w zakresie badań jądowych, istnieje prawdopodobieństwo, że tylko większe państwa członkowskie będą w stanie utrzymać programy krajowe. Współpraca wewnątrz europejska będzie prawdopodobnie ograniczona do tych większych państw członkowskich i do porozumień dwustronnych. Mniejsze państwa członkowskie mogłyby stać w obliczu izolacji naukowej i utraty wiedzy eksperckiej. Program ma obejmować wszystkie państwa członkowskie i wysiłki badawcze, uzupełniając jednocześnie unijny program ramowy, który wspiera badania inne niż badania jądowe.

Komisja rozpoczęła przygotowania do opracowania wniosku, konsultując się z Komitetem Naukowo-Technicznym Euratomu, zgodnie z wymogami określonymi w podstawie prawnej⁵. Komitet Naukowo-Techniczny wydał opinię⁶, którą Komisja uwzględniła podczas przygotowywania niniejszego wniosku.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

W ramach programu kontynuowane będą działania badawcze z poprzedniego programu. Jest on spójny z programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”⁷ w dziedzinie badań jądowych i stanowi jego uzupełnienie. W ramach tego programu stosuje się zasady uczestnictwa i upowszechniania określone w programie „Horyzont Europa” oraz wykorzystuje te same instrumenty, w tym partnerstwa europejskie⁸. Przepisy dotyczące synergii⁹ gwarantują również, że oba programy wzajemnie się uzupełniają.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Wspierając doskonałe badania naukowe i zapewniając odpowiednie warunki dla badań i rozwoju nowych umiejętności, wniosek jest spójny z polityką UE służącą zwiększeniu konkurencyjności UE.

⁵ Zob. również „Podstawa prawna” i „Wybór instrumentu” w sekcji 2.

⁶ *Priorytety europejskich badań i szkoleń w dziedzinie jądowej: Opinia Komitetu Naukowo-Technicznego* (STC-2023-16 FINAL, 20.10.2023). https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/8908a4d4-ad88-465f-9c9b-bbbf0e7174cc_en?filename=priorities-for%20european-nuclear-research.pdf.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1). <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>.

⁸ Zob. art. 9, 7 i 6 ust. 3 niniejszego wniosku oraz art. 10 rozporządzenia (UE) 2021/695 i załącznik III do niego.

⁹ Zob. art. 10 ust. 2 niniejszego wniosku i art. 15 rozporządzenia (UE) 2021/695.

W ramach programu wspierane będą inicjatywy badawcze w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i strategicznych obszarów objętych wsparciem w akcie w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie¹⁰. Wsparcie będzie również obejmować inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa w ramach niedawno utworzonego europejskiego sojuszu przemysłowego na rzecz małych reaktorów modułowych.

Program przyczyni się do wdrożenia rozdziału 7 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Traktat”) dotyczącego środków bezpieczeństwa¹¹. Przyczyni się również do realizacji programów i strategii UE w zakresie bezpieczeństwa dzięki wspieraniu badań w dziedzinie jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.

Badania finansowane w ramach programu będą wspierać wdrażanie dyrektyw Euratom w sprawie bezpieczeństwa obiektów jądrowych¹², bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi¹³ oraz ochrony radiologicznej¹⁴.

Program nadal będzie również wspierać wdrażanie Europejskiego Instrumentu Współpracy Międzynarodowej w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego¹⁵ oraz jądrowych i radiologicznych aspektów Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej¹⁶.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Traktat stanowi, że Komisja jest odpowiedzialna za wspieranie i ułatwianie badań jądrowych w państwach członkowskich oraz za uzupełnianie ich poprzez realizację programu badawczo-

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1735 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia ram środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu produkcji technologii neutralnych emisyjnie i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724 (Dz.U. L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

¹¹ Odniesienia do traktatu dotyczą wersji skonsolidowanej. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:02016A/TXT-20240901>

¹² Dyrektywa Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiająca wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz.U. L 172 z 2.7.2009, s. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/71/oj>).

¹³ Dyrektywa Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi (Dz.U. L 199 z 2.8.2011, s. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

¹⁴ Dyrektywa Rady 2013/59/Euratom z dnia 5 grudnia 2013 r. ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w celu ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z narażenia na działanie promieniowania jonizującego oraz uchylająca dyrektywy 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom (Dz.U. L 13 z 17.1.2014, s. 1).

¹⁵ Rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/948 z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia, na podstawie Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, Europejskiego Instrumentu Współpracy Międzynarodowej w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego uzupełniającego Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy oraz uchylenia rozporządzenia (Euratom) nr 237/2014 (Dz.U. L 209 z 14.6.2021, s. 79, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/59/oj>).

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z dnia 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy, zmieniające i uchylające decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 466/2014/UE oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 i rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009, (Dz.U. L 209 z 14.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

szkoleniowego w ramach Wspólnoty (art. 4). Program ten ma zostać przyjęty przez Radę stanowiącą jednomyślnie na wniosek Komisji (art. 7).

Zgodnie z Traktatem nie przeprowadza się konsultacji z Parlamentem Europejskim, ale w przeszłości sprawujący rotacyjną prezydencję Rady zwracał się do Parlamentu o przedstawienie uwag na temat proponowanych rozporządzeń ustanawiających programy Euratom. Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu będą przekazywane informacje zgodnie z wymogami określonymi w podstawie prawnej (art. 7).

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Program ten umożliwia państwom członkowskim, bez względu na ich krajową decyzję o wytwarzaniu lub wykorzystywaniu energii z rozszczepienia jądrowego, współpracę w zakresie rozwijania możliwości oferowanych przez nauki jądrowe i zmniejszania ryzyka związanego z różnymi zastosowaniami promieniowania jonizującego.

Program jest przedmiotem zainteresowania nie tylko 12 państw członkowskich, które eksploatują elektrownie jądrowe w ramach swojego krajowego koszyka energetycznego, lecz również wielu innych państw członkowskich, które eksploatują reaktory do celów badawczych lub produkcji izotopów promieniotwórczych. W istocie jest on przedmiotem zainteresowania wszystkich państw UE, które wykorzystują izotopy promieniotwórcze do celów medycznych. Wszystkie państwa członkowskie mogą skorzystać z rozwoju kompetencji w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i bezpiecznego gospodarowania odpadami promieniotwórczymi oraz dzielenia się tymi kompetencjami.

Rozwój energii termojądrowej, który wymaga wysiłków badawczych na bardzo dużą skalę, leży w interesie wszystkich państw członkowskich UE. Wszystkie państwa członkowskie wykorzystują również promieniowanie w zastosowaniach medycznych, przemysłowych, rolniczych, środowiskowych i związanych z bezpieczeństwem lub czerpią z niego korzyści. Normy zharmonizowane ustanowione w różnych dyrektywach Euratom wyraźnie podkreślają potrzebę jednolitego podejścia do kwestii technicznych i szkoleń w całej UE.

Jądrowe bezpieczeństwo fizyczne stanowi obowiązek krajowy. Aby jednak wzmocnić budowanie zdolności na szczeblu unijnym i krajowym, działania bezpośrednie realizowane w ramach programu pomagają sprostać niektórym wyzwaniom w zakresie bezpieczeństwa, przed którymi stoi UE, oraz globalnemu wymiarowi tych wyzwań w dziedzinie ograniczania zagrożeń dla bezpieczeństwa CBRJ, wykrywania materiałów jądrowych i radiologicznych oraz analiz kryminalistycznych, wraz z odpowiednimi szkoleniami. Zabezpieczenia należą do wyłącznych kompetencji Wspólnoty Euratomu, a stałe wsparcie techniczne, badania i rozwój w tej dziedzinie z wykorzystaniem działań bezpośrednich mają kluczowe znaczenie dla utrzymania wydajności i skuteczności systemu zabezpieczeń przyjętych przez Euratom.

- **Proporcjonalność**

W programie przewidziano środki mające na celu wspieranie naukowców i koordynację wysiłków badawczych państw członkowskich w celu uniknięcia powielania, utrzymania masy krytycznej w kluczowych obszarach oraz zapewnienia optymalnego wydatkowania funduszy publicznych. Takie środki mogą prowadzić do dodatkowych publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje. Są one również potrzebne do wspierania procesu kształtowania polityki i do realizacji celów ustalonych w różnych obszarach polityki UE. Proponowane środki nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów Wspólnoty.

- **Wybór instrumentu**

Program zostanie wdrożony rozporządzeniem Rady, podobnie jak program go poprzedzający. Ustanawia ono prawa i obowiązki beneficjentów wiążące w całości i bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich UE i państwach stowarzyszonych z programem. Jest to również spójne ze sposobem, w jaki tworzy się inne programy wydatków UE.

3. WYNIKI OCEN, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny/oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Niniejszy wniosek opierał się na ocenie *ex post*¹⁷ programów badawczo-szkoleniowych Euratom na lata 2014–2020¹⁸ oraz na ocenie śródkresowej¹⁹ programu na lata 2021–2025.

W ocenie *ex post* stwierdzono, że program na lata 2014–2020 zapewnił istotne wsparcie w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej oraz pomógł w spełnieniu przez Europę najwyższych standardów w tych dziedzinach. Program na lata 2014–2020 przyczynił się również do długoterminowej dekarbonizacji systemu energetycznego UE przez: (i) zapewnienie bazy wiedzy i rozwiązań w zakresie długoterminowej eksploatacji istniejących elektrowni jądrowych; (ii) rozwój wiedzy i technologii niezbędnych do rozwoju energii termojądrowej; oraz (iii) budowanie bezpieczeństwa zaawansowanych systemów jądrowych. Program pomógł również w utrzymaniu i dalszym rozwijaniu podstawowych umiejętności w dziedzinie jądrowej przez skuteczne zarządzanie wiedzą oraz szeroką ofertę kształcenia i szkolenia, przy jednoczesnym stałym wspieraniu polityk związanych z energią jądrową. Program przyniósł szczególne korzyści mniejszym państwom członkowskim, które mogły odnieść korzyści skali i wynikające z otwartego dostępu do obiektów JRC. Państwa członkowskie niekorzystające z energii jądrowej uczestniczyły głównie w projektach dotyczących ochrony radiologicznej, zastosowań medycznych i gospodarowania odpadami promieniotwórczymi. Niektóre z nich uczestniczyły również w badaniach nad bezpieczeństwem jądrowym i danymi z dziedziny jądrowej, aby utrzymać ważne kompetencje w tych obszarach.

Po przeprowadzeniu oceny *ex post* w ocenie śródkresowej programu na lata 2021–2025 potwierdzono jego stałą adekwatność i znaczące wsparcie na rzecz bezpiecznego wykorzystania technologii jądrowych dzięki szerokiemu portfelowi badań obejmującemu działania bezpośrednie i pośrednie.

¹⁷ *Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Ocena ex post programu badawczo-szkoleniowego Euratomu na lata 2014–2020* (COM(2024) 549 final z 28.11.2024).

¹⁸ Ustanowione przez rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. dotyczące programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 948, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1314/oj>) i rozporządzenie Rady (Euratom) 2018/1563 z dnia 15 października 2018 r. w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2019–2020) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji, a także uchylające rozporządzenie (Euratom) nr 1314/2013 (Dz.U. L 262 z 19.10.2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1563/oj>).

¹⁹ *Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Ocena śródkresowa programu badawczo-szkoleniowego Euratom na lata 2021–2025* (COM(2025) **NNN, DD.MM.2025**).

W ocenie stwierdzono, że utrzymanie zakresu programu i jego budżetu na badania nad rozszczepieniem jądrowym na tym samym poziomie co w programie na lata 2021–2025 zapewniłoby ciągłość badań na rzecz bezpiecznej eksploatacji istniejących elektrowni jądrowych w Europie oraz oceny bezpieczeństwa nowych technologii reaktorów. Finansowanie projektów badawczych w tej dziedzinie będzie jednak wysoce selektywne, ponieważ większość budżetu na rozszczepienie jądrowe wykorzystają współfinansowane partnerstwa. Obecny zakres i poziom finansowania nie będą również wystarczające, jeżeli UE chce (i) nadać za międzynarodowymi konkurentami, (ii) zająć się kluczowymi kwestiami dotyczącymi rozwoju małych reaktorów modułowych, zaawansowanych paliw i cykli paliwowych oraz (iii) znacznie zwiększyć umiejętności w dziedzinie jądrowej w UE.

W latach 2026–2027 program powinien nadal zapewniać finansowanie na rzecz współfinansowanych partnerstw europejskich w dziedzinie badań nad rozszczepieniem jądrowym: PIANOFORTE (ochrona radiologiczna), EURAD-2 (gospodarowanie odpadami promieniotwórczymi) i Connect-NM (materiały jądrowe). Partnerstwa te są wynikiem długoterminowych wysiłków środowiska naukowego, zainteresowanych stron i państw członkowskich na rzecz postępów w zakresie wspólnego programu badawczego oraz sprostania kluczowym wyzwaniom we wszystkich odnośnych dziedzinach. Chociaż do tej pory poczyniono postępy naukowe, Komisja będzie dążyć do dalszej poprawy organizacji i funkcjonowania partnerstw, aby zagwarantować, że badania finansowane w ramach programu Euratom pozostaną istotne dla wszystkich obywateli Unii oraz że będą one stanowić odpowiedź na najpilniejsze wyzwania w zakresie ochrony radiologicznej, gospodarowania odpadami promieniotwórczymi i materiałów jądrowych. Komisja będzie zwracać szczególną uwagę na partnerstwa, aby systematycznie uwzględniać długoterminowe perspektywy szerokiego grona zainteresowanych stron i państw członkowskich w zrównoważony sposób.

Wyniki badań nad syntezą jądrową finansowanych przez Euratom są imponujące, ale nie wystarczą do wprowadzenia energii termojądrowej na rynek w odpowiednim czasie, aby wesprzeć działania UE na rzecz dekarbonizacji oraz zwiększyć konkurencyjność. Konieczne jest określenie kluczowych problemów i zagrożeń związanych z budową elektrowni termojądrowej, które obecnie i w nadchodzących latach powinny napędzać badania finansowane przez Euratom, opierając się na wcześniejszych i bieżących inicjatywach prowadzonych przez UE, zwłaszcza ITER. Pierwszym krokiem było utworzenie w 2024 r. grupy ekspertów Komisji ds. syntezy jądrowej²⁰, która – podobnie jak poprzedni Komitet Konsultacyjny ds. Syntezy Jądrowej²¹ – skupia państwa członkowskie w ramach organu doradczego w celu wspierania koordynacji i harmonizacji inicjatyw związanych z syntezą jądrową w Unii oraz kierowania nimi.

Program musi ewoluować w celu wyeliminowania wąskich gardeł technologicznych, które wymagają dodatkowej uwagi i inwestycji, przy jednoczesnym zaangażowaniu większego prywatnego finansowania i doświadczenia branżowego oraz zacieśnieniu współpracy międzynarodowej z wiarygodnymi partnerami, w przypadku których istnieje wyraźna wartość dodana dla UE. Komisja rozpoczęła już przygotowywanie wspólprogramowanego partnerstwa europejskiego w tej dziedzinie, które skupi zainteresowane strony z sektora publicznego i prywatnego. Działania na lata 2026–2027 utworzą drogę temu partnerstwu ukierunkowanemu na osiągnięcie kamieni milowych oraz dodatkowym działaniom w zakresie

²⁰ Grupa ekspertów Komisji E03929.

²¹ Decyzja Rady dnia z 16 grudnia 1980 r. ustanawiająca Komitet Konsultacyjny ds. Programu Syntezy Jądrowej (nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

innowacji. Nowe partnerstwo tego rodzaju oznacza również ponowne przemyślenie roli i działań EUROfusion, które będą odgrywać istotną rolę w rozwoju podstaw nauki o syntezy jądrowej. Dalsze informacje szczegółowe zostaną przedstawione w komunikacie w sprawie przyszłej unijnej strategii na rzecz syntezy jądrowej, który jest obecnie w przygotowaniu.

W ocenie stwierdzono, że JRC przynosi korzyści Wspólnocie Euratomu i wielu zewnętrznym zainteresowanym stronom, zapewniając bardzo istotne analizy i badania dotyczące całego spektrum działań, od bezpieczeństwa jądrowego po jądrowe bezpieczeństwo fizyczne i zabezpieczenia materiałów jądrowych. Analizy sposobów przetwarzania, minimalizowania i recyklingu odpadów jądrowych lub oceny ich właściwości i zachowania uznano za bardzo ważne dla europejskiego sektora jądrowego. Zapewniając dane, pomiary i materiały referencyjne z dziedziny jądrowej, JRC wniosło istotny wkład, zwłaszcza w ocenę bezpieczeństwa i ochrony obecnych systemów i przyszłych technologii, takich jak małe reaktory modułowe. W dziedzinie zabezpieczeń materiałów jądrowych i nierozprzestrzeniania broni jądrowej wiedza ekspercka i badania JRC wniosły cenny wkład zarówno na szczeblu europejskim, jak i międzynarodowym, w tym w ramach programu Komisji wspierającego Międzynarodową Agencję Energii Atomowej (MAEA).

Projekty JRC dotyczące zastosowań niezwiązanych z wytwarzaniem energii są równie istotne i służą osiągnięciu celów polityki UE w dziedzinie medycyny i przestrzeni kosmicznej. Wyniki badań w zakresie działań bezpośrednich wnoszą stały i istotny wkład w bezpieczne wykorzystanie technologii jądrowej. Działania JRC w zakresie kształcenia i szkolenia zapewniły państwom członkowskim UE znaczącą wartość dodaną, znacznie przekraczając zdolności na szczeblu krajowym. Jego bezpośrednie działania w dziedzinie kształcenia i szkolenia wraz z dostępem do obiektów jądrowych uzupełniają zdolności państw członkowskich i stanowią wysoką wartość dodaną na szczeblu UE, przyczyniając się do przeprowadzenia niezależnych badań w ramach Wspólnoty Euratom. Działania bezpośrednie JRC wspierają również wdrażanie i monitorowanie polityki UE w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, gospodarowania odpadami promieniotwórczymi, ochrony radiologicznej, zabezpieczeń materiałów jądrowych oraz inicjatyw na rzecz nierozprzestrzeniania broni jądrowej.

W ramach swojej strategii dotyczącej działalności jądrowej i zgodnie z zaleceniami zawartymi w ocenie śródkresowej JRC skoncentruje się na optymalizacji wykorzystania swojej infrastruktury jądrowej i zapewnieniu jej zrównoważonego funkcjonowania. JRC kontynuuje budowę nowego budynku w Karlsruhe (skrzydło M) i pracuje nad skoncentrowaniem działań o charakterze eksperymentalnym z wykorzystaniem materiałów promieniotwórczych w dwóch miejscach (Karlsruhe i Geel). Przez zastosowanie w swoim programie prac nowego podejścia portfelowego JRC będzie nadal zwiększać synergii między różnymi dziedzinami badań, wykorzystując w jak największym stopniu zarówno działania związane, jak i niezwiązane z energią jądrową. JRC poprawi również swoją zdolność prognozowania oraz lepiej wykorzysta obecne zdolności do analizowania tendencji i określania własnych badań jądrowych. Zapewni również państwom członkowskim użyteczną wiedzę naukową przy opracowywaniu krajowych strategii dotyczących odpadów promieniotwórczych oraz pomoże im w wymianie doświadczeń i dobrych praktyk. Jeśli chodzi o kompetencje w dziedzinie jądrowej, oprócz dalszego prowadzenia specjalistycznych szkoleń, JRC nadal będzie opracowywać metody wspierania państw członkowskich w ocenie i monitorowaniu potrzeb w zakresie zasobów ludzkich w sektorze jądrowym za pośrednictwem Europejskiego Obserwatorium Zasobów Ludzkich w dziedzinie Jądrowej.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W okresie od marca do maja 2024 r. Komisja przeprowadziła wspólne zaproszenie do zgłaszania uwag i konsultacje publiczne na potrzeby oceny śródkresowej programu na lata 2021–2025 oraz przygotowania niniejszego wniosku²². Konsultacje te dostarczyły cennych informacji na temat skuteczności programu i uwypukliły kluczowe obszary wymagające poprawy. Wykazały one wysoki poziom uczestnictwa zainteresowanych stron w projektach finansowanych przez Euratom oraz pozwoliły określić korzyści i wyzwania związane z programem. Dalsze informacje szczegółowe znajdują się w załączniku V do dokumentu roboczego służb Komisji w sprawie oceny śródkresowej.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

W trakcie przeprowadzania oceny śródkresowej i opracowywania wniosku Komisja odbyła szereg spotkań z zainteresowanymi stronami, gromadziła informacje i korzystała z wiedzy eksperckiej z następujących źródeł:

- opinii Komitetu Naukowo-Technicznego Euratomu w sprawie priorytetów w zakresie europejskich badań i szkoleń w dziedzinie jądrowej²³;
- niezależnego sprawozdania sporządzonego przez panel ekspertów w celu oceny działań bezpośrednich JRC w ramach wsparcia oceny śródkresowej programu na lata 2021–2025²⁴;
- niezależnych sprawozdań sporządzonych przez poszczególnych ekspertów na temat działań pośrednich w ramach oceny śródkresowej programu na lata 2021–2025²⁵;
- oceny śródkresowej Wspólnego Przedsięwzięcia „Fusion for Energy” (F4E)²⁶;
- obrad europejskiego okrągłego stołu wysokiego szczebla w sprawie wspierania innowacji w dziedzinie syntezy jądrowej w dniu 14 marca 2024 r.²⁷;
- unijnego planu działania na rzecz energii termojądrowej w dniu 23 kwietnia 2024 r.²⁸;
- wyników spotkania zainteresowanych stron pt. „Badania Euratomu w praktyce i możliwości dla Europy”²⁹.

²² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14180-Euratom-research-and-training-programme-for-2026-2027_pl

²³ STC-2023-16 FINAL, 20.10.2023.

²⁴ COM(2025) NNN.

²⁵ Tamże.

²⁶ *Ocena śródkresowa wykonania decyzji Rady (Euratom) 2021/281 z dnia 22 lutego 2021 r. w sprawie zmiany decyzji 2007/198/Euratom powołującej Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznającej mu określone korzyści* (COM(2025) NNN, DD.MM.2025).

²⁷ Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji, Capisani, L., Camus, C. i Papadopoulou, M., „Fostering fusion innovation – High-level European Round Table” [„Wspieranie innowacji w dziedzinie syntezy jądrowej – europejski okrągły stół wysokiego szczebla”], Capisani, L. (red.), Camus, C. (red.) i Papadopoulou, M. (red.), Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2024 r., <https://data.europa.eu/doi/10.2777/621539>.

²⁸ Unijny plan działania na rzecz energii termojądrowej: https://energy.ec.europa.eu/events/eu-blueprint-fusion-energy-2024-04-23_en

²⁹ Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji, Rossetti di Valdalbero, D. i Janatkova, K., „Euratom Research in action and opportunities for Europe – EU strategic autonomy and the future energy systems – EU Small Modular Reactors (SMR) Declaration” [„Badania Euratomu

- **Ocena skutków**

Niniejszy wniosek jest poparty oceną śródkresową programu na lata 2021–2025, w której przedstawiono osiągnięcia tego programu i proponowane usprawnienia, które są również istotne dla okresu 2026–2027.

Ocenę śródkresową postanowiono wykorzystać jako bazę dowodową do przygotowania wniosku zamiast przeprowadzania oceny skutków *ex ante*, ponieważ program Euratom obejmuje 5 lat (a nie 7 lat jak w przypadku większości programów wydatków objętych WRF) i ponieważ wniosek nie wywołuje nowych skutków finansowych. Uznano, że ocena śródkresowa spełnia wymogi określone w rozporządzeniu finansowym dotyczące oceny *ex ante*, ponieważ jest wystarczająco aktualna, a proponowany tutaj program zachowa głównie elementy poprzedniego programu.

Wykorzystano również ustalenia zawarte w ocenie skutków *ex ante* programu na lata 2021–2025³⁰, w przypadku gdy są one nadal adekwatne.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Podobnie jak jego poprzednik, program będzie realizowany z wykorzystaniem instrumentów programu „Horyzont Europa” oraz zasad uczestnictwa i upowszechniania. Środki służące uproszczeniu wprowadzone już w programie „Horyzont Europa” będą miały również zastosowanie do wnioskodawców i beneficjentów programu. W związku z tym ocena śródkresowa programu „Horyzont Europa” może doprowadzić do dalszego uproszczenia, które będzie miało zastosowanie do programu Euratom. Wyniki konsultacji publicznych w sprawie oceny śródkresowej programu na lata 2021–2025 pokazują, że wdrożone dotychczas środki, takie jak prostsze zasady dotyczące audytu i uznawanie zwyczajowych praktyk księgowych beneficjenta, zmniejszyły obciążenie administracyjne, oraz że należy kontynuować proces uproszczenia. Zachowano jednolity wykaz celów działań bezpośrednich i pośrednich, który dodatkowo uprościł strukturę i ocenę programu. Prawdopodobne skutki uproszczenia i zmniejszonego obciążenia administracyjnego omówiono bardziej szczegółowo w ocenie śródkresowej.

- **Prawa podstawowe**

Proponowane rozporządzenie nie narusza praw podstawowych ani zasad uznanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Motyw 21 proponowanego rozporządzenia gwarantuje, że działania w ramach programu są również zgodne z Kartą.

4. WPLYW NA BUDŻET

W budżecie na realizację niniejszego wniosku stosuje się bieżące ceny. W dołączonej do wniosku ocenie skutków finansowych regulacji określono wpływ na budżet oraz zasoby ludzkie i administracyjne. Wpływ ten jest znany od czasu uzgodnienia puli środków finansowych na programy Euratom w WRF na lata 2021–2027.

w praktyce i możliwości dla Europy – Strategiczna autonomia UE i przyszłe systemy energetyczne – Deklaracja UE w sprawie małych reaktorów modułowych (SMR)”, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2023 r., <https://data.europa.eu/doi/10.2777/911262>.

³⁰ SWD(2018) 307 final.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

• Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania

Komisja będzie realizować program w drodze zarządzania bezpośredniego i pośredniego przez partnerstwa europejskie (zob. art. 6 ust. 1 wniosku).

Ustalenia dotyczące monitorowania, oceny i sprawozdawczości w odniesieniu do programu będą opierać się na ustaleniach poprzedniego programu. Ocena końcowa zostanie przeprowadzona w ciągu 4 lat od zakończenia programu, aby ocenić jego skutki w praktyce. Działania bezpośrednie i pośrednie będą podlegać wspólnej ocenie końcowej.

• Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku

Rozdział I opisuje ogólne przepisy proponowanego rozporządzenia. Zawiera on artykuły dotyczące przedmiotu, definicji, celów programu, budżetu, stowarzyszenia państw trzecich z programem, realizacji i form finansowania, partnerstw europejskich, otwartej nauki, kwalifikowalnych działań i zasad uczestnictwa oraz finansowania skumulowanego, alternatywnego i łączonego.

Jedyne zmiany w porównaniu z rozdziałem I rozporządzenia (Euratom) 2021/765 to zmiany niezbędne do dostosowania tekstu do nowego okresu objętego programem, aktualizacji puli środków finansowych i usunięcia przepisów dotyczących mocy wstecznej, ponieważ oczekuje się, że niniejsze rozporządzenie wejdzie w życie przed rozpoczęciem programu.

Rozdział II („Programowanie, monitorowanie, ocena i kontrola”) zawiera przepisy dotyczące programów prac, monitorowania i sprawozdawczości, informacji, komunikacji, promocji, upowszechniania i wykorzystywania, oceny, audytów, procedury komitetowej oraz ochrony interesów finansowych UE. Nie zaproponowano tam żadnych zmian, z wyjątkiem usunięcia wymogu przeprowadzenia oceny śródkresowej i wynikającej z tego reorganizacji art. 14.

Zaproponowano jedynie niewielkie aktualizacje rozdziału III („Przepisy przejściowe i końcowe”), które obejmują uchylenie rozporządzenia (Euratom) 2021/765 oraz aktualizację „przepisów przejściowych” i „wejścia w życie”. Przepisy dotyczące mocy wstecznej nie są już konieczne i zostały usunięte.

W działaniach w ramach programu wprowadzone zostaną jedynie dwie zmiany (załącznik I). Pierwszą z nich jest dodanie przepisu zapewniającego ciągłość finansowania partnerstw europejskich i innych bieżących działań, które mogą wymagać dodatkowego finansowania³¹. Przepis ten umożliwi Komisji, za pośrednictwem programu prac, dalsze finansowanie dotacji przyznanych w ramach programu na lata 2021–2025 i skuteczne objęcie 7 lat WRF na lata 2021–2027.

Druga zmiana w załączniku I jest zawarta w sekcji c) dotyczącej badań nad syntezą jądrową, w której przewiduje się finansowanie badań w tej dziedzinie w uzupełnieniu do finansowania

³¹ Program Euratom na lata 2019–2020 („przedłużenie” programu na lata 2014–2018) zawierał podobny przepis. Zob. lit. i) „Europejski program na rzecz syntezy jądrowej” w podsekcji „Działania pośrednie” w sekcji „Działania niezbędne do osiągnięcia celów programu” w załączniku I do rozporządzenia Rady (Euratom) 2018/1563 z dnia 15 października 2018 r. w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2019–2020) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji, a także uchylające rozporządzenie (Euratom) nr 1314/2013 (Dz.U. L 262 z 19.10.2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1563/oj>).

zapewnianego współfinansowanemu partnerstwu europejskiemu. Zgodnie z ustaleniami zawartymi w ocenie śródkresowej to dodatkowe finansowanie będzie wspierać działania, które eliminują główne wąskie gardła w rozwoju syntezy jądrowej i będą obejmować sektor prywatny. Wsparcie będzie udzielane w drodze zaproszeń do składania wniosków.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2026–2027 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 7 akapit pierwszy,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po konsultacji z Komitetem Naukowo-Technicznym,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Wspólnota”) jest podnoszenie jakości życia w państwach członkowskich, przez promowanie i ułatwianie prowadzenia badań jądrowych w państwach członkowskich i uzupełnianie ich poprzez prowadzenie wspólnotowego programu badawczo-szkoleniowego.
- (2) Badania jądrowe mogą wnieść wkład w zapewnienie dobrostanu społecznego, dobrobytu gospodarczego oraz zrównowżenia środowiskowego przez poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej. Badania naukowe w dziedzinie ochrony radiologicznej umożliwiły udoskonalenie technologii medycznych, z których korzysta wielu obywateli, oraz mogą prowadzić do korzystnych zmian w innych sektorach, takich jak przemysł, rolnictwo, ochrona środowiska i bezpieczeństwo.
- (3) W pełnym poszanowaniu prawo państw członkowskich do decydowania o swoim koszyku energetycznym wyniki badań przeprowadzonych w ramach programu ustanowionego niniejszym rozporządzeniem mogłyby przyczynić się do neutralnego dla klimatu systemu energetycznego w sposób bezpieczny, wydajny i pewny.
- (4) Aby zapewnić ciągłość badań jądrowych na poziomie Wspólnoty, konieczne jest ustanowienie programu badawczo-szkoleniowego Wspólnoty na okres od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. („program Euratom”), tak aby jego czas trwania był dostosowany do okresu obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) 2020/2093¹. Program Euratom powinien kontynuować najważniejsze działania badawcze prowadzone w ramach poprzednich programów, mając te same cele i korzystając z tej samej metody wdrażania.

¹ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj>).

- (5) W sprawozdaniu Komisji dotyczącym śródkresowej oceny programu badawczo-szkoleniowego Euratom na lata 2021–2025² podkreślono znaczenie różnych cech programu Euratom. Obejmują one: (i) szeroki portfel badań wspierających bezpieczeństwo jądrowe, jądrowe bezpieczeństwo fizyczne i zabezpieczenia materiałów jądrowych, ochronę radiologiczną i zastosowania niezwiązane z wytwarzaniem energii; (ii) wartość dodaną UE dla badań nad rozszczepieniem jądrowym; (iii) wsparcie dla zainteresowanych stron w formie poprawy bezpieczeństwa i bazy wiedzy w celu zapewnienia bezpiecznej długoterminowej eksploatacji obecnych elektrowni jądrowych; (iv) budowanie bezpieczeństwa, bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczeń w odniesieniu do zaawansowanych systemów jądrowych; (v) dalszy rozwój badań nad syntezą jądrową poprzez poprawę zarządzania; oraz (vi) określenie priorytetów programu oraz wskazanie bardziej wiarygodnych i realistycznych ścieżek. W sprawozdaniu stwierdzono, że cechy te należy zachować w ramach przedłużenia programu.
- (6) Koncepcja i struktura programu Euratom powinny sprostać potrzebie osiągnięcia masy krytycznej wspieranych działań. Można to osiągnąć, ustanawiając ograniczoną liczbę celów szczegółowych koncentrujących się na kwestii bezpiecznego korzystania z rozszczepienia jądrowego do zastosowań energetycznych i niezwiązanych z wytwarzaniem energii, utrzymywaniu i rozwoju niezbędnej wiedzy fachowej, wspieraniu energii termojądrowej oraz wspomaganie polityk Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.
- (7) Program Euratom jest kluczowym elementem wysiłków Unii na rzecz dalszego rozwoju przywództwa technologicznego i promowania doskonałości jądrowych badań naukowych i innowacji, zapewnienia – zgodnie z celami programu ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu – w dziedzinie jądrowej najwyższe normy w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych.
- (8) Ponieważ wszystkie państwa członkowskie wykorzystują materiały promieniotwórcze, ważne jest zapewnienie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, zgodnie z wymogami dyrektywy Rady 2011/70/Euratom³, aby uniknąć nakładania nadmiernych obciążeń na przyszłe pokolenia. Program Euratom powinien nadal usprawniać i wspierać badania i rozwój technologii i kompetencji w dziedzinie gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi.
- (9) W kontekście niniejszego rozporządzenia badania nad syntezą jądrową są realizowane zgodnie z europejskim planem działania w zakresie syntezy jądrowej, w którym nakreślono działania badawczo-rozwojowe wymagane do stworzenia podstawy do uruchomienia elektrowni termojądrowej, oraz zgodnie z decyzją Rady

² *Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Ocena śródkresowa programu badawczo-szkoleniowego Euratom na lata 2021–2025* (COM(2025) NNN, DD.MM.2025).

³ Dyrektywa Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi (Dz.U. L 199 z 2.8.2011, s. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

2007/198/Euratom⁴. Kluczowym etapem w perspektywie krótko- do średnioterminowej jest ukończenie budowy i uruchomienie ITER, a dynamiczny program badań nad syntezą jądrową powinien uzupełnić europejskie działania w zakresie ITER, aby wesprzeć jego przyszłą eksploatację oraz prace przygotowawcze do pierwszej elektrowni termojądrowej.

- (10) Poprzez wspieranie badań jądrowych program Euratom powinien przyczynić się do osiągnięcia celów programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (zwanego dalej „Horyzont Europa”) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695⁵ oraz ułatwić realizację strategii „Europa 2030” i wzmocnić europejską przestrzeń badawczą.
- (11) W programie Euratom należy dążyć do synergii z programem „Horyzont Europa” i innymi programami unijnymi, począwszy od ich opracowywania i planowania strategicznego, przez wybór projektów, zarządzanie, komunikację, upowszechnianie i wykorzystywanie wyników po monitorowanie, audyt i administrowanie.
- (12) Działania w ramach programu Euratom powinny być proporcjonalne, bez powielania ani wypierania finansowania prywatnego, oraz powinny tworzyć wyraźną europejską wartość dodaną. Zapewni to spójność między działaniami programu Euratom a unijnymi zasadami pomocy państwa oraz unikanie nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.
- (13) O ile to każde państwo członkowskie samo decyduje o korzystaniu z energii jądrowej, uznaje się również, że energia jądrowa odgrywa różną rolę w poszczególnych państwach członkowskich. Program Euratom przyczyni się również do pobudzenia między wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami szerszej dyskusji odnośnie do możliwości oraz zagrożeń związanych z energią jądrową.
- (14) W celu odniesienia się do potrzeb w zakresie kształcenia i szkolenia program Euratom powinien oferować wsparcie w postaci wkładu finansowego, tak by naukowcy zajmujący się dziedziną jądrową mogli kwalifikować się do korzystania z działań „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA) na równi z naukowcami z innych dziedzin.
- (15) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na cały czas trwania programu Euratom, które stanowią główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 18 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych⁶ dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.

⁴ Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2007/198/oj>).

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1), <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>).

⁶ Dz.U. 433I z 22.12.2020, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

- (16) Do niniejszego programu Euratom stosuje się rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509⁷ („rozporządzenie finansowe”). Rozporządzenie finansowe określa zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych, pomocy finansowej oraz zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) obejmują także ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (17) Rodzaje finansowania i metody realizacji na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od ich adekwatności do osiągnięcia szczegółowych celów działań i uzyskania wyników, biorąc pod uwagę w szczególności koszty kontroli, obciążenie administracyjne oraz przewidywane ryzyko nieprzestrzegania przepisów. W przypadku dotacji powyższa zasada powinna obejmować rozważenie możliwości zastosowania płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i kosztów jednostkowych.
- (18) Szczególną uwagę należy zwrócić na zapewnienie odpowiedniego udziału małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz ogólnie sektora prywatnego. W ramach uzgodnień dotyczących oceny i monitorowania należy przeprowadzać jakościowe i ilościowe oceny uczestnictwa MŚP.
- (19) Celem działalności prowadzonej w ramach programu Euratom powinny być: zniesienie nierówności płci oraz propagowanie równości kobiet i mężczyzn w obszarze badań naukowych i innowacji, zgodnie z art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 8 TFUE. Aspekt płci powinien być uwzględniany w badaniach naukowych i innowacjach oraz monitorowany na wszystkich etapach cyklu badawczego.
- (20) Dążąc do pogłębienia związków między nauką a społeczeństwem i wzmocnienia społecznego zaufania do nauki, program Euratom powinien sprzyjać świadomemu zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w sprawy badań naukowych i innowacji przez promowanie edukacji naukowej, zapewnienie szerszego dostępu do wiedzy naukowej, opracowywanie odpowiedzialnych planów działań w dziedzinie badań naukowych i innowacji wychodzących naprzeciw obawom i oczekiwaniom obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, a także przez ułatwienie uczestnictwa obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w działaniach realizowanych w ramach programu Euratom.
- (21) W działaniach objętych zakresem programu Euratom należy przestrzegać praw podstawowych i zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (22) Należy w dalszym ciągu ułatwiać korzystanie z własności intelektualnej wypracowanej przez uczestników, a jednocześnie chronić uzasadnione interesy pozostałych uczestników i Wspólnoty zgodnie z Tytułem II rozdział 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Traktat Euratom”).
- (23) W celu zapewnienia jak największego oddziaływania finansowania ze środków Euratom Wspólnota może, w stosownych przypadkach, rozważyć partnerstwa

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (wersja przekształcona) (Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

europejskie z partnerami z sektora publicznego lub prywatnego, pod warunkiem że pożądane oddziaływanie może zostać skuteczniej osiągnięte poprzez partnerstwo niż przez samą Wspólnotę, w porównaniu z innymi formami wsparcia w ramach programu Euratom. Niniejsze rozporządzenie powinno zapewnić, aby takie partnerstwa były jednoznacznie zgodne z podejściem opartym na cyklu życia partnerstw europejskich oraz by realizowane były zgodnie z przejrzystym procesem wyboru i decyzyjnym zgodnie z załącznikiem III do rozporządzenia (UE) 2021/695.

- (24) Powinna również istnieć możliwość podjęcia celów programu Euratom za pomocą instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych w ramach programów opartych na TFUE, pod warunkiem że działania te są zgodne z celami i zasadami takich programów.
- (25) Aby zapewnić najskuteczniejszą realizację i wypracować spójne, kompleksowe i przejrzyste ramy dla beneficjentów, uczestnictwo w programie Euratom i upowszechnianie wyników badań naukowych powinny podlegać odnośnym zasadom rozporządzenia (UE) 2021/695, z pewnymi zmianami lub wyjątkami. Do programu Euratom powinny mieć zastosowanie odpowiednie definicje i główne rodzaje działań określone w tym rozporządzeniu.
- (26) Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony w ramach programu „Horyzont 2020” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013⁸ i zarządzany przez Komisję okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, który zmniejsza ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uczestników niewywiązujących się ze zobowiązań. W związku z tym należy ten mechanizm zabezpieczający kontynuować. Mechanizm ubezpieczeń wzajemnych ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/695 powinien uwzględniać również działania objęte niniejszym rozporządzeniem.
- (27) Wspólne Centrum Badawcze („JRC”) powinno – w stosownych przypadkach – nadal dostarczać niezależnych dowodów naukowych dostosowanych do potrzeb klienta i zapewniać wsparcie techniczne w całym cyklu kształtowania polityki Unii i państw członkowskich. Działania bezpośrednie JRC powinny być realizowane w sposób elastyczny, sprawny i przejrzysty, z uwzględnieniem odpowiednich potrzeb użytkowników JRC i potrzeb polityki unijnej, w szczególności w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczenia materiałów jądrowych, oraz z zapewnieniem ochrony interesów finansowych Unii. Zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 26 kwietnia 1994 r. w sprawie roli JRC, JRC powinno nadal generować dodatkowe zasoby, poprzez konkurencyjne działania wspierające na rzecz polityki Unii lub w imieniu stron trzecich. JRC powinno mieć możliwość uczestniczenia w działaniach pośrednich, o ile zostało to przewidziane w odpowiednim programie prac.
- (28) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁹ i rozporządzeniami Rady (WE, Euratom)

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont” 2020 program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1291/oj>).

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego

nr 2988/95¹⁰, (Euratom, WE) nr 2185/96¹¹ i (UE) 2017/1939¹² interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom – w tym nadużyciom finansowym – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniami (Euratom, WE) nr 2185/96 i (UE, Euratom) nr 883/2013, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii.

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371¹³. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1939, EPPO niezbędne prawa i dostęp, a także zapewniać, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (29) Państwa trzecie mogą również uczestniczyć na podstawie odpowiednich instrumentów prawnych. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczególny zobowiązujący państwa trzecie do przyznania właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF oraz Trybunałowi Obrachunkowemu praw i dostępu niezbędnych do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji.
- (30) W celu zapewnienia jednolitych warunków realizacji działań w ramach programu Euratom oraz ich monitorowania i oceny należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹⁴.

i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁰ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹¹ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹² Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

¹³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (31) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa¹⁵ program Euratom powinien być przedmiotem ewaluacji na podstawie informacji zgromadzonych zgodnie ze szczególnymi wymogami dotyczącymi monitorowania, przy czym należy unikać obciążeń administracyjnych, w szczególności dla państw członkowskich, a także nadmiernej regulacji. Wymogi te powinny, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki stanowiące podstawę ewaluacji skutków programu Euratom w praktyce.
- (32) Naukową i techniczną treść bezpośrednich działań JRC skonsultowano z Radą Gubernatorów JRC, ustanowioną decyzją Komisji 96/282/Euratom¹⁶.
- (33) Na zasadzie dobrowolności skonsultowano się z Parlamentem Europejskim, który wydał opinię¹⁷. Również na zasadzie dobrowolności skonsultowano się z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, który wydał opinię¹⁸.
- (34) Ze względu na pewność prawa rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765¹⁹ należy uchylić,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na okres od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. („program Euratom”) oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania w działaniach pośrednich w ramach programu Euratom, jako uzupełnienie programu „Horyzont Europa”.

Ustanawia ono cele programu Euratom, budżet na lata 2026–2027, formy finansowania oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

Artykuł 2

Definicje

¹⁵ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

¹⁶ Decyzja Komisji 96/282/Euratom z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie reorganizacji Wspólnego Centrum Badawczego (Dz.U. L 107 z 30.4.1996, s. 12).

¹⁷ Opinia z dnia DD.MM.2025 r.(dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

¹⁸ Opinia z dnia DD.MM.2025 r.(dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

¹⁹ Rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765 z dnia 10 maja 2021 r. ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie (Euratom) 2018/1563 (Dz.U. L 167I z 12.5.2021, r. 81 <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/765/oj>).

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się odpowiednie definicje określone w rozporządzeniu (UE) 2021/695. Zawarte w tych definicjach odniesienia do Unii i programu „Horyzont Europa” odczytuje się odpowiednio jako odniesienia do Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Wspólnota”) i programu Euratom. Jednak do celów niniejszego rozporządzenia „program prac” oznacza dokument przyjmowany przez Komisję w celu realizacji programu Euratom zgodnie z art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Wszystkie zawarte w niniejszym rozporządzeniu odniesienia do rozporządzenia (UE) 2021/695 dotyczą wersji obowiązującej w dniu *[dzień przyjęcia niniejszego rozporządzenia]* r.

Artykuł 3

Cele programu

1. Ogólnym celem programu Euratom jest prowadzenie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej z naciskiem na ciągłą poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej, a także przyczynienie się do osiągnięcia celów programu „Horyzont Europa” między innymi w kontekście transformacji energetycznej.
2. Program Euratom ma następujące cele szczegółowe:
 - a) poprawa i wsparcie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczenia materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych, w tym bezpieczne wykorzystywanie energii jądrowej oraz zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii;
 - b) utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i kompetencji w dziedzinie jądrowej we Wspólnocie;
 - c) wspieranie rozwoju energii syntezy jądrowej jako potencjalnego przyszłego źródła energii w produkcji energii elektrycznej oraz przyczynianie się do realizacji europejskiego planu działania w zakresie syntezy jądrowej;
 - d) wspieranie polityki Unii i jej państw członkowskich w zakresie stałej poprawy bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczenia materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.
3. Cele wymienione w ust. 1 i 2 są realizowane zgodnie z załącznikiem I. W należycie uzasadnionych przypadkach, realizowanie tych celów może uwzględniać reagowanie na pojawiające się możliwości, kryzysy i zagrożenia.

Artykuł 4

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację programu Euratom na okres od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. wynosi 598 346 804 EUR w cenach bieżących.
2. Szacunkowy podział kwoty, o której mowa w ust. 1, jest następujący:

- a) 252 532 225 EUR na działania pośrednie w zakresie badań i rozwoju w dziedzinie syntezy jądrowej;
- b) 115 339 356 EUR na działania pośrednie w dziedzinie rozszczepienia jądrowego, bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej;
- c) 230 475 223 EUR na działania bezpośrednie podejmowane przez Wspólne Centrum Badawcze.

Komisja nie może zmienić kwoty, o której mowa w lit. c) niniejszego punktu.

3. Z kwoty, o której mowa w ust. 1, można również pokrywać wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ocenę oraz inne rodzaje działalności i wydatki niezbędne do zarządzania programem Euratom i jego realizacji, w tym wszystkie wydatki administracyjne, a także wydatki na ocenę realizacji jego celów. Wydatki administracyjne związane z działaniami pośrednimi nie mogą przekraczać 6 % kwoty działań pośrednich programu Euratom, o którym mowa w ust. 2 lit. a) i b). Z kwoty, o której mowa w ust. 1, można również pokrywać:
 - a) w zakresie w jakim są one związane z celami programu Euratom – wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, działalnością w zakresie informacji i komunikacji;
 - b) wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem programem Euratom.
4. W razie potrzeby, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r., w budżecie obejmującym okres po roku 2027 mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w ust. 3.
5. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na roczne raty na kilka lat.
6. Bez uszczerbku dla rozporządzenia finansowego wydatki na działania wynikające z projektów ujętych w pierwszym programie prac mogą być kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2026 r.
7. Zasoby przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego mogą, na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego, zostać przesunięte do programu Euratom z zastrzeżeniem warunków określonych w stosownych przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060²⁰. Komisja wykonuje te środki bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z lit. c) tego akapitu. Środki te wykorzystuje się na rzecz danego państwa członkowskiego.

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

Państwa trzecie stowarzyszone z programem Euratom

1. W Programie Euratom mogą uczestniczyć do celów stowarzyszenia następujące państwa trzecie:
 - a) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Wspólnoty, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Wspólnotą a tymi państwami;
 - b) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Wspólnoty, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Wspólnotą a tymi państwami;
 - c) państwa trzecie i terytoria spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - (i) dobry potencjał naukowy, techniczny i innowacyjny;
 - (ii) zobowiązanie do otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym sprawiedliwe i równe traktowanie praw własności intelektualnej, poparte instytucjami demokratycznymi;
 - (iii) aktywne propagowanie polityki na rzecz poprawy dobrobytu gospodarczego i społecznego obywateli.
2. Stowarzyszenie z programem Euratom każdego z państw trzecich, o których mowa w ust. 1 lit. c), odbywa się zgodnie z warunkami określonymi w szczegółowym układzie obejmującym udział tego państwa trzeciego w dowolnym programie Wspólnoty lub Unii, pod warunkiem że układ ten:
 - a) zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państwa trzeciego uczestniczącego w programach Wspólnoty lub Unii;
 - b) określa warunki uczestnictwa w programach Wspólnoty lub Unii, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów, i związane z tymi programami koszty administracyjne;
 - c) nie przyznaje państwu trzeciemu jakichkolwiek uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu;
 - d) gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.

Wkłady, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego.
3. Zakres stowarzyszenia każdego państwa trzeciego z programem Euratom uwzględnia cel, jakim jest pobudzanie wzrostu gospodarczego w Unii poprzez innowacje. W związku z tym części programu Euratom mogą zostać wyłączone z układu

o stowarzyszeniu zawieranego z określonym państwem, z wyjątkiem państw przystępujących, kandydatów i potencjalnych kandydatów.

4. W układzie o stowarzyszeniu przewiduje się, w stosownych przypadkach, wynikające z zasady wzajemności uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w Unii w równoważnych programach państw stowarzyszonych zgodnie z warunkami ustanowionymi w tych programach.
5. W stosownych przypadkach warunki dotyczące ustalania poziomu wkładu finansowego muszą zapewniać automatyczną korektę wszelkiej znaczącej nierównowagi w stosunku do kwoty, jaką podmioty z siedzibą w państwie stowarzyszonym otrzymują z tytułu uczestnictwa w programie Euratom, z uwzględnieniem kosztów zarządzania programem Euratom oraz jego realizacji i funkcjonowania.

Artykuł 6

Realizacja i formy finansowania

1. Program Euratom jest realizowany za pomocą zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym lub za pomocą zarządzania pośredniego z organami finansującymi, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. Finansowanie w ramach programu Euratom można również zapewnić w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, przy czym dotacje stanowią główną formę wsparcia działań pośrednich w ramach programu Euratom. Finansowanie w ramach programu Euratom można również zapewnić w formie nagród, zamówień publicznych i instrumentów finansowych w ramach działań łączonych.
3. Główne rodzaje działań stosowanych w ramach programu Euratom, określono i zdefiniowano w art. 2 rozporządzenia (UE) 2021/695 i obejmują one działania w zakresie badań naukowych i innowacji, działania innowacyjne, działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, działania w zakresie szkoleń i mobilności, działania współfinansowane z programu, działania w zakresie przedkomercyjnych zamówień publicznych, działania w zakresie koordynacji i wsparcia, nagrody motywacyjne i nagrody za osiągnięcia.

Formy finansowania, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, stosuje się w sposób elastyczny w ramach wszystkich celów programu Euratom, przy czym ich zastosowanie ustala się na podstawie potrzeb i charakteru danych celów.
4. W ramach programu Euratom wspiera się również działania bezpośrednie podejmowane przez JRC.

Artykuł 7

Partnerstwa europejskie

1. Części programu Euratom mogą być realizowane poprzez partnerstwa europejskie.

2. Udział Wspólnoty w partnerstwach europejskich może przyjmować dowolną z następujących form:
- a) uczestnictwo w partnerstwach utworzonych na podstawie protokołów ustaleń lub ustaleń umownych między Komisją a partnerami publicznymi lub prywatnymi określających cele partnerstwa europejskiego, odnośne zobowiązania wszystkich zaangażowanych stron dotyczące ich wkładów finansowych lub rzeczowych, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania, rezultaty, jakie mają zostać uzyskane oraz tryb ustalenia dotyczące sprawozdawczości; obejmują one określenie uzupełniającej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanej przez partnerów oraz przez programu Euratom (współprogramowane partnerstwa europejskie);
 - b) uczestnictwo w programie dotyczącym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, określającym cele, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania oraz rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, a także wnoszenie finansowego wkładu do takiego programu, w oparciu o zobowiązanie partnerów dotyczące ich wkładów finansowych lub rzeczowych oraz integrację ich odpowiedniej działalności z wykorzystaniem działania współfinansowania w ramach programu Euratom (współfinansowane partnerstwa europejskie).
3. Partnerstwa europejskie:
- a) ustanawia się w przypadkach, w których cele programu Euratom zostałyby osiągnięte w sposób bardziej skuteczny niż przez samą Wspólnotę i w porównaniu z innymi postaciami wsparcia w ramach programu Euratom; odpowiednią część budżetu programu Euratom przydziela się na te części;
 - b) realizuje się, stosując takie zasady, jak: unijna wartość dodana, przejrzystość i otwartość, oraz oddziaływanie w Europie i na rzecz Europy, silny efekt dźwigni o odpowiedniej skali, długoterminowe zaangażowanie wszystkich uczestniczących stron, elastyczność w realizacji, spójność, koordynacja i komplementarność z unijnymi, lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i, w stosownych przypadkach, międzynarodowymi inicjatywami lub innymi partnerstwami europejskimi;
 - c) mają wyraźne podejście oparte na cyklu życia, zawiera się je na czas określony i przewiduje warunki stopniowego wycofywania finansowania ze środków programu Euratom.
4. Przepisy i kryteria dotyczące kwalifikacji, realizacji, monitorowania, oceny i stopniowego wycofywania partnerstw europejskich określono w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/695.

Artykuł 8

Otwarta nauka

Do programu Euratom mają zastosowanie przepisy dotyczące otwartej nauki ustanowione w rozporządzeniu (UE) 2021/695.

Artykuł 9

Działania kwalifikowalne oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania wyników badań naukowych

1. Do finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.
2. Z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 niniejszego artykułu, do działań wspieranych w ramach programu Euratom stosuje się tytuł II dotyczący zasad uczestnictwa i upowszechniania obowiązujących w rozporządzeniu (UE) 2021/695. Zawarte w rozporządzeniu (UE) 2021/695 odniesienia do Unii i programu „Horyzont Europa” odczytuje się w stosownych przypadkach jako odniesienia do Wspólnoty i programu Euratom. Zawarte w rozporządzeniu (UE) 2021/695 odniesienia do „przepisów bezpieczeństwa” interpretuje się jako obejmujące ochronę interesów obronnych państw członkowskich w rozumieniu art. 24 Traktatu Euratom.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 40 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2021/695 prawo sprzeciwu wobec przeniesienia własności rezultatów lub wobec udzielenia wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów może obejmować udzielanie licencji niewyłącznych.
4. W drodze odstępstwa od art. 41 ust. 9 rozporządzenia (UE) 2021/695 beneficjent, który otrzymał finansowanie od Wspólnoty, udostępnia nieodpłatnie instytucjom Wspólnoty, organom finansującym lub Europejskiemu Wspólnemu Przedsięwzięciu na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (Fusion for Energy) ustanowionemu decyzją 2007/198/Euratom („wspólne przedsięwzięcie Fusion for Energy”) dostęp do swoich wyników w celu rozwoju, realizacji i monitorowania strategii politycznych i programów Wspólnoty lub zobowiązań w ramach międzynarodowej współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi. Takie prawa dostępu obejmują prawo do upoważniania osób trzecich do korzystania z tych wyników w zamówieniach publicznych oraz prawo do udzielania sublicencji. Prawa dostępu są ograniczone do wykorzystania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego.
5. Mechanizm Ubezpieczeń Wzajemnych ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/695 ma pokrywać ryzyko związane z niemożnością odzyskania od beneficjentów kwot należnych Komisji lub organom finansującym na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 10

Finansowanie skumulowane, alternatywne i łączone

1. Program Euratom realizuje się w synergii z programem „Horyzont Europa” i innymi unijnymi programami.
2. Aby osiągnąć cele programu Euratom oraz sprostać wyzwaniom wspólnym dla programu Euratom i programu „Horyzont Europa”, działania dotyczące celów ustanowionych w programie Euratom lub działania służące realizacji programu „Horyzont Europa” mogą korzystać z finansowego wkładu Wspólnoty, z zastrzeżeniem art. 9. W szczególności program Euratom może zapewniać wkład

finansowy na rzecz działań „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA), aby wspierać działania mające znaczenie dla badań jądrowych.

3. Działanie, które otrzymało wkład z innego programu unijnego, może również otrzymać wkład w ramach programu Euratom, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Zasady odpowiedniego programu wnoszącego wkład mają zastosowanie do odpowiedniego wkładu w działanie. Finansowanie skumulowane nie może przekraczać łącznych kosztów kwalifikowalnych działania. Wsparcie w ramach poszczególnych programów może być obliczane proporcjonalnie, zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.
4. Na działania można przyznać wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, zgodnie z odpowiednimi przepisami rozporządzenia (UE) 2021/1060, w przypadku gdy przyznano im oznaczenie „pieczęci doskonałości” w ramach programu Euratom, w oparciu o spełnienie następujących łącznych warunków:
 - a) zostały ocenione w kontekście zaproszenia do składania wniosków w ramach programu Euratom;
 - b) spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w tym zaproszeniu do składania wniosków;
 - c) nie mogą być finansowane w ramach tego zaproszenia do składania wniosków z uwagi na ograniczenia budżetowe.

Rozdział II

Programowanie, monitorowanie, ocena i kontrola

Artykuł 11

Programy prac

1. Działania pośrednie programu Euratom są realizowane w ramach programów pracy, o których mowa w art. 110 rozporządzenia finansowego. W stosownych przypadkach programy prac określają całkowitą kwotę zarezerwowaną na działania łączone. Komisja przyjmuje programy prac w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 4.
2. Oprócz wymogów określonych w art. 110 rozporządzenia finansowego programy prac zawierają w stosownych przypadkach:
 - a) orientacyjną kwotę przydzieloną na każde działanie oraz orientacyjny harmonogram realizacji;
 - b) w odniesieniu do dotacji – ich priorytety, kryteria kwalifikacji i wyboru, relatywną wagę poszczególnych kryteriów przyznawania oraz maksymalną stawkę finansowania w odniesieniu do łącznych kosztów kwalifikowalnych;
 - c) wszelkie dodatkowe obowiązki beneficjentów, zgodnie z art. 39 i 41 rozporządzenia (UE) 2021/695.
 - d) podejście wieloletnie i kierunki strategiczne na kolejne lata realizacji.

3. Komisja sporządza wieloletni program prac dotyczący działań bezpośrednich podejmowanych przez JRC zgodnie z decyzją 96/282/Euratom.

Artykuł 12

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Komisja stale monitoruje zarządzanie programem Euratom i jego realizację. W celu zwiększenia przejrzystości regularnie aktualizowane dane są udostępniane publicznie w dostępny sposób na stronie internetowej Komisji.
Wskaźniki służące do składania corocznego sprawozdania odzwierciedlającego postępy w realizacji programu Euratom w odniesieniu do celów ustanowionych w art. 3 i określone w załączniku II, wraz ze ścieżkami oddziaływania.
2. Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów w realizacji celów programu Euratom, Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące ustanowienia ram monitorowania i oceny, w szczególności poprzez ustalenie poziomów wyjściowych i docelowych zgodnie z załącznikiem II. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą na podstawie art. 16 ust. 3.
3. System sprawozdawczości dotyczącej wykonania zapewnia efektywne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji programu Euratom i jego rezultatów, bez zwiększania obciążeń administracyjnych dla beneficjentów. W tym celu na odbiorców środków finansowych Wspólnoty oraz, w stosownych przypadkach, na państwa członkowskie, nakłada się proporcjonalne wymagania dotyczące sprawozdawczości.

Artykuł 13

Informacja, komunikacja, promocja, upowszechnianie i wykorzystywanie

1. Odbiorcy finansowania ze środków programu Euratom podają informacje o pochodzeniu tych środków oraz zapewniają eksponowanie finansowania wspólnotowego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.
2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z programem Euratom oraz realizowanymi w jego ramach działaniami i uzyskanymi rezultatami. Ponadto dostarcza państwom członkowskim i beneficjentom terminowych i szczegółowych informacji. Na rzecz zainteresowanych podmiotów świadczone są oparte na dowodach usługi nawiązywania kontaktów wykorzystujące informacje analityczne i podobieństwa sieciowe, aby tworzyć konsorcja dla projektów realizowanych w ramach współpracy, przy czym szczególną uwagę poświęca się określaniu możliwości w zakresie tworzenia sieci kontaktów przez podmioty prawne z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji. Na podstawie takiej analizy można, z myślą o konkretnych zaproszeniach do składania wniosków, organizować wydarzenia ułatwiające nawiązywanie kontaktów.

3. Komisja ustanawia również strategię na rzecz upowszechniania i wykorzystywania służącą zwiększeniu dostępności i rozpowszechniania uzyskanych w programie Euratom rezultatów badań naukowych i innowacji oraz wiedzy, aby przyspieszyć ich wykorzystywanie, a następnie absorpcję przez rynek, oraz aby zwiększyć oddziaływanie programu Euratom.
4. Zasoby finansowe przydzielone na program Euratom przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Wspólnoty oraz działalności w zakresie informacji, komunikacji, promocji, upowszechniania i wykorzystywania, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 14

Ocena

1. Oceny programu Euratom przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym dotyczącym programu Euratom, kolejnego programu i innych inicjatyw w zakresie badań naukowych i innowacji.
2. Po zakończeniu realizacji programu Euratom, lecz nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja przeprowadza ocenę końcową programu Euratom i programu ustanowionego rozporządzeniem Rady (Euratom) 2021/765 z pomocą niezależnych ekspertów wybranych w drodze przejrzystej procedury. Obejmuje ona ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów badawczo-szkoleniowych Euratom oraz skuteczności, wydajności, adekwatności, spójności i wspólnotowej wartości dodanej programu Euratom.
4. Komisja publikuje i przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 15

Audyty

1. System kontroli programu Euratom zapewnia właściwą równowagę między zaufaniem a kontrolą, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności kosztów ponoszonych przez beneficjentów. Zasady audytu muszą być jasne, systematyczne i spójne w całym programie Euratom.
2. Działania otrzymujące wspólne finansowanie z różnych programów unijnych podlegają tylko jednemu audytowi obejmującemu wszystkie odnośne programy i ich odpowiednie obowiązujące przepisy.
3. Ponadto Komisja lub odpowiedni organ finansujący może opierać się na połączonych przeglądach systemów na poziomie beneficjenta. Takie połączone przeglądy są fakultatywne w odniesieniu do określonych rodzajów beneficjentów i składają się z audytu systemów i procesu, uzupełnionego audytem transakcji. Takie audyty transakcji są przeprowadzane przez właściwego niezależnego audytora posiadającego uprawnienia do wykonywania ustawowych badań dokumentów

rachunkowych zgodnie z dyrektywą 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady²¹. Audyty systemów i procesów mogą być wykorzystywane przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący w celu określenia ogólnej pewności co do należytego zarządzania finansami oraz ponownego rozważenia poziomu audytów ex post, a także w celu wydawania poświadczeń sprawozdań finansowych.

4. Zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego Komisja lub organ finansujący może opierać się na audytach dotyczących wykorzystania wkładów Wspólnoty przeprowadzanych przez inne niezależne i kompetentne osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje lub organy Unii.
5. Audyty można przeprowadzać w okresie do dwóch lat od płatności salda.
6. Komisja publikuje wytyczne dotyczące audytu, mające na celu zapewnienie rzetelnego i jednolitego stosowania oraz interpretacji procedur i przepisów audytowych przez cały okres programu Euratom.

Artykuł 16

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. Komitet spotyka się w dwóch różnych składach, które zajmują się odpowiednio aspektami programu Euratom związanymi z rozszczepieniem jądrowym oraz z syntezą jądrową.

Z myślą o ułatwieniu realizacji programu Euratom, w związku z każdym posiedzeniem komitetu, przedstawiony w porządku obrad, Komisja pokryje koszty poniesione przez jednego przedstawiciela z każdego państwa członkowskiego, jak również jednego eksperta lub doradcy z każdego państwa członkowskiego w odniesieniu do tych punktów porządku obrad, które wymagają wykorzystania przez dane państwo członkowskie określonej wiedzy fachowej, zgodnie z ustalonymi przez Komisję wytycznymi.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
5. W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, gdy zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniesie o to zwykła większość członków komitetu, przed upływem terminu na wydanie opinii.

²¹ Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253/EWG (Dz.U. L 157 z 9.6.2006, s. 87, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/43/oj>).

6. Komisja regularnie informuje komitet o ogólnych postępach w realizacji programu Euratom oraz przekazuje komitetowi aktualne informacje na temat wszystkich działań zaproponowanych lub finansowanych w ramach programu Euratom.

Artykuł 17

Ochrona interesów finansowych Unii

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w programie Euratom na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF i Trybunałowi Obrachunkowemu prawa i dostęp niezbędne do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.

Rozdział III

Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 18

Uchylenie

Rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765 traci moc z dniem 1 stycznia 2026 r.

Artykuł 19

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację działań rozpoczętych na podstawie rozporządzenia Rady (Euratom) 2021/765, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia.
2. W stosownych przypadkach wszelkie nieukończone zadania wykonywane przez komitet ustanowiony na podstawie rozporządzenia Rady (Euratom) 2021/765 przejmuje komitet, o którym mowa w art. 16 niniejszego rozporządzenia.
3. Pula środków finansowych przeznaczonych na program Euratom może również obejmować wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między programem Euratom a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzenia Rady (Euratom) 2021/765.

Artykuł 20

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

W imieniu Rady
J. Borrell Fontelles

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH I CYFROWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy

1.2. Obszary polityki, których dotyczy wniosek/inicjatywa

1.3. Cel(e)

1.3.1. Cel(e) ogólny(-e)

1.3.2. Cel(e) szczegółowy(-e)

1.3.3. Oczekiwane wyniki i wpływ

1.3.4. Wskaźniki dotyczące realizacji celów

1.4. Wniosek/inicjatywa dotyczy:

1.5. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy

1.5.1. Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczegółowy terminarz przebiegu realizacji inicjatywy

1.5.2. Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tego punktu „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii” należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej interwencji, wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie.

1.5.3. Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań

1.5.4. Spójność z wieloletnimi ramami finansowymi oraz możliwa synergia z innymi właściwymi instrumentami

1.5.5. Ocena różnych dostępnych możliwości finansowania, w tym możliwości przegrupowania środków

1.6. Czas trwania wniosku/inicjatywy i jego/jej wpływu finansowego

1.7. Planowane metody wykonania budżetu

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości

2.2. System zarządzania i kontroli

2.2.1. Uzasadnienie dla systemu zarządzania, mechanizmów finansowania wykonania, sposobów dokonywania płatności i strategii kontroli

2.2.2. Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia

2.2.3. Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędu (przy płatności i przy zamykaniu)

2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

- 3. SZACUNKOWY WPLYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY**
- 3.1. Działy wieloletnich ram finansowych i linie budżetowe po stronie wydatków, na które wniosek/inicjatywa ma wpływ**
- 3.2. Szacunkowy wpływ finansowy wniosku na środki**
 - 3.2.1. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki operacyjne*
 - 3.2.1.1. Środki z uchwalonego budżetu*
 - 3.2.2. Szacowany produkt finansowany ze środków operacyjnych*
 - 3.2.3. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki administracyjne*
 - 3.2.3.1. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie*
 - 3.2.4. Zgodność z obowiązującymi wieloletnimi ramami finansowymi*
 - 3.2.5. Udział osób trzecich w finansowaniu*
- 3.3. Szacunkowy wpływ na dochody**
- 4. WYMIAR CYFROWY**
- 4.1. Wymogi cyfrowe**
- 4.2. Dane**
- 4.3. Rozwiązania cyfrowe**
- 4.4. Ocena interoperacyjności**
- 4.5. Środki wspierające cyfrowe wdrażanie**

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy

Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2026–2027 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylającego rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765.

1.2. Obszary polityki, których dotyczy wniosek/inicjatywa

01.03 Program badawczo-szkoleniowy Euratomu

1.3. Cel(e)

1.3.1. Cel(e) ogólny(-e)

Prowadzenie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej z naciskiem na ciągłą poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej, a także przyczynienie się do osiągnięcia celów programu „Horyzont Europa” np. w kontekście transformacji energetycznej. Zob. art. 3 ust. 1 proponowanego rozporządzenia.

1.3.2. Cel(e) szczegółowy(-e)

W art. 3 ust. 2 proponowanego rozporządzenia określono następujące cele szczegółowe:

- poprawa i wsparcie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczenia materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych, w tym bezpieczne wykorzystywanie energii jądrowej oraz zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii;
- utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i kompetencji w dziedzinie jądrowej we Wspólnocie;
- wspieranie rozwoju energii syntezy jądrowej jako potencjalnego przyszłego źródła energii w produkcji energii elektrycznej oraz przyczynianie się do realizacji europejskiego planu działania w zakresie syntezy jądrowej;
- wspieranie polityki UE i jej państw członkowskich w zakresie stałej poprawy bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczenia materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.

1.3.3. Oczekiwane wyniki i wpływ

Należy wskazać, jakie efekty przyniesie wniosek/inicjatywa beneficjentom/grupie docelowej.

Wyniki działań finansowanych przez Euratom pomogą sprostać następującym wyzwaniom:

- Poprawa bezpieczeństwa jądrowego: badania finansowane przez Euratom pomogą: (i) udoskonalić projekty przyszłych elektrowni jądrowych (w tym małych reaktorów modułowych); (ii) zmodernizować zabezpieczenia w istniejących elektrowniach jądrowych; oraz (iii) zapewnić narzędzia, metody

- i wytyczne dla operatorów elektrowni jądrowych oraz organów ds. bezpieczeństwa w celu monitorowania bezpieczeństwa obiektów jądrowych.
- Gospodarowanie odpadami promieniotwórczymi: współfinansowane przez Euratom partnerstwo europejskie EURAD-2 będzie wspierać: (i) opracowanie analiz bezpieczeństwa dotyczących przechowywania odpadów średnio- i wysokoaktywnych w głębokich warstwach geologicznych; (ii) eksploatację obiektów w głębokich warstwach geologicznych oraz nadzór nad nimi; (iii) opracowanie bezpiecznych rozwiązań w zakresie wstępnego i tymczasowego przechowywania odpadów; oraz (iv) zarządzanie wiedzą i wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi.
 - Zastosowania promieniowania i ochrona radiologiczna: badania przyczynią się do: (i) lepszego zrozumienia wpływu niskich dawek promieniowania na zdrowie publiczne; (ii) poprawy rozwoju medycznych zastosowań promieniowania jonizującego w celu dokonania postępów w szczególności w leczeniu pacjentów dzięki optymalizacji terapii stosowanych już w klinikach i wspieraniu przyjmowania nowych, wciąż opracowywanych technik; oraz (iii) wspierania rozwoju zastosowań promieniowania jonizującego w innych dziedzinach, takich jak przestrzeń kosmiczna, przemysł, monitorowanie środowiska i gospodarka o obiegu zamkniętym.
 - Wiedza fachowa i kompetencje w dziedzinie jądrowej we Wspólnocie: działania finansowane przez Euratom będą miały na celu wspieranie mobilności naukowców oraz poprawę dostępności reaktorów badawczych i innych ośrodków badań jądrowych. Konkretnie działania szkoleniowe i działania w ramach innych projektów Euratom przyczynią się do utrzymania umiejętności w dziedzinie jądrowej w Europie.
 - W zakresie rozwoju energii termojądrowej program Euratom będzie miał na celu: (i) pogłębianie wiedzy na temat stanu plazmy i jej interakcji z otoczeniem w celu zbudowania podstaw naukowych niezbędnych do stworzenia źródła energii termojądrowej; (ii) przygotowanie planu działania w zakresie technologii, w którym szczegółowo opisane zostaną główne potrzeby w zakresie badań i innowacji, wraz z jasno określonymi wynikami i ich powiązaniem z projektowaniem, budową i eksploatacją elektrowni termojądrowej oraz jej późniejszą komercjalizacją; (iii) wspieranie rozwoju krytycznych technologii elektrowni termojądrowych, takich jak wysokotemperaturowe magnesy nadprzewodzące, koncepcje płaszcza, materiały funkcjonalne, materiały plazmowe oraz przetwarzanie trytu; oraz (iv) zakończenie projektu koncepcyjnego elektrowni termojądrowej, ze skupieniem się na ograniczeniu kluczowych zagrożeń.

1.3.4. *Wskaźniki dotyczące realizacji celów*

Należy wskazać wskaźniki stosowane do monitorowania postępów i osiągnięć.

Kluczowe wskaźniki dotyczące realizacji celów programu zawarto w załączniku II do wniosku. Oczekuje się, że program Euratom wesprze postępy w zakresie: (i) wiedzy na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego; (ii) bezpiecznych zastosowań promieniowania jonizującego; (iii) bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi; (iv) ochrony radiologicznej; oraz (v) ochrony radiologicznej oraz rozwoju energii termojądrowej. Postępy w tych obszarach będą mierzone przy

pomocy wskaźników dotyczących: (i) publikacji naukowych; (ii) postępów w realizacji planu działania w zakresie syntezy jądrowej; (iii) szkolenia i wsparcia w zakresie jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczeń materiałów jądrowych; (iv) rozwoju wiedzy fachowej i umiejętności; oraz (v) dostępu do infrastruktury badawczej.

1.4. Wniosek/inicjatywa dotyczy:

- ☐ nowego działania
- ☐ nowego działania, będącego następstwem projektu pilotażowego/działania przygotowawczego¹
- ☒ przedłużenia bieżącego działania
- ☐ połączenia lub przekształcenia co najmniej jednego działania pod kątem innego/nowego działania

1.5. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy

1.5.1. *Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczegółowy terminarz przebiegu realizacji inicjatywy*

Wykorzystywanie energii jądrowej do zastosowań energetycznych i niezwiązanych z wytwarzaniem energii wymaga podejmowania nieustannych wysiłków na rzecz ograniczenia zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz wspierania rozwoju bezpiecznych technologii jądrowych i optymalnej ochrony radiologicznej. Rosnąca liczba różnorodnych zastosowań promieniowania jonizującego oznacza, że ludzie i środowisko muszą być chronieni przed niepotrzebnym narażeniem na promieniowanie. Technologie wykorzystujące promieniowanie jonizujące stosowane są powszechnie w Europie w wielu dziedzinach, takich jak ochrona zdrowia, przemysł i badania naukowe i przynoszą znaczne korzyści ludności i gospodarce UE.

Prowadzone w państwach członkowskich publiczne i prywatne badania mogą w znacznym stopniu przyczynić się do tych korzyści, a Europejska Wspólnota Energii Atomowej ma za zadanie uzupełniać wysiłki państw członkowskich poprzez realizację programu badawczo-szkoleniowego.

Badania wspierane przez Euratom powinny pomóc państwom członkowskim i przemysłowi w spełnieniu wymogów określonych w Traktacie Euratom i dyrektywach Euratom w sprawie bezpieczeństwa jądrowego, podstawowych norm bezpieczeństwa i gospodarowania odpadami promieniotwórczymi. Powinny one również wspierać spełnianie wymogów dotyczących środków bezpieczeństwa Euratomu określonych w rozdziale 7 Traktatu Euratom i powiązanym rozporządzeniu.

Aby zachować zgodność z czasem trwania programu „Horyzont Europa” i WRF, proponowany program będzie realizowany zgodnie z art. 7 Traktatu Euratom przez 2 lata (od początku 2026 r. do końca 2027 r.).

W ramach proponowanego programu kontynuowane będą najważniejsze działania badawcze w ramach programu na lata 2021–2025 w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczeń materiałów

¹ O którym mowa w art. 58 ust. 2 lit. a) lub b) rozporządzenia finansowego.

jądrowych, gospodarowania odpadami i ochrony radiologicznej oraz energii termojądrowej.

- 1.5.2. *Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tego punktu „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii” należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej interwencji, wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie.*

Dzięki wspólnym badaniom program zapewnia ogólnounijne podejście do: (i) poprawy bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej we wszystkich obszarach stosowania; oraz (ii) wyzwań związanych z rozwojem syntezy jądrowej jako źródła energii. Program znacznie zwiększa zdolność UE do mobilizacji szerszej puli doskonałości, wiedzy fachowej i wielodyscyplinarności w badaniach jądrowych, osiągając skutki znacznie wykraczające poza to, co można by było osiągnąć na szczeblu krajowym lub regionalnym. Jest to szczególnie korzystne dla mniejszych państw członkowskich, które mogą odnieść korzyści skali wynikające z ogólnoeuropejskiego efektu łączenia i otwartego dostępu do obiektów JRC.

Za pośrednictwem JRC program zapewnia cenne niezależne doradztwo naukowe wspomagające wdrażanie polityki UE w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, gospodarowania odpadami promieniotwórczymi, ochrony radiologicznej, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i nierozprzestrzeniania broni jądrowej. Unikalna infrastruktura i laboratoria JRC umożliwiają mu odgrywanie kluczowej roli w rozwoju badań jądrowych i oferowaniu wyjątkowych możliwości szkoleniowych w UE.

- 1.5.3. *Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań*

Podczas przygotowywania niniejszego wniosku uwzględniono ustalenia z oceny *ex post* programu Euratom na lata 2014–2020 oraz oceny śródkresowej programu na lata 2021–2025.

- 1.5.4. *Spójność z wieloletnimi ramami finansowymi oraz możliwa synergia z innymi właściwymi instrumentami*

Budżet programu określono już w WRF na lata 2021–2027.

Synergie z innymi programami UE (w szczególności z programem „Horyzont Europa”) przewidziano w art. 10 proponowanego rozporządzenia. Załącznik IV do rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa” zawiera przepisy, które propagują synergię z programem Euratom i koncentrują się na działaniach w zakresie kształcenia i szkolenia oraz na wspólnych badaniach w zakresie przekrojowych aspektów bezpiecznego korzystania z zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii w sektorach takich jak medycyna, przemysł, rolnictwo, przestrzeń kosmiczna, zmiana klimatu, bezpieczeństwo i gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowej oraz wkład nauki w dziedzinie jądrowej.

- 1.5.5. *Ocena różnych dostępnych możliwości finansowania, w tym możliwości przegrupowania środków*

Źródłem dodatkowego finansowania mogłoby być stowarzyszenie państw trzecich z programem Euratom. Komisja rozważa również zastosowanie art. 15 ust. 3 rozporządzenia finansowego (ponowne wykorzystanie umorzeń) do środków

programu Euratom na lata 2014–2020, które przeznaczono na rzecz InnovFin (poprzednika InvestEU) i które nie mogły zostać wykorzystane przez EBI ze względu na brak wniosków zdolnych do pozyskania finansowania. Odzyskanie 20 mln EUR (co odpowiada 8 % obecnego budżetu programu na rozszczepienie jądrowe na lata 2021–2025) pozwoliłoby Euratomowi wywrzeć wpływ na nowe wyzwania w dziedzinie jądrowej.

1.6. Czas trwania wniosku/inicjatywy i jego/jej wpływu finansowego

☒ Ograniczony czas trwania

- ☒ Okres trwania wniosku/inicjatywy: od 1 stycznia 2026 r. do 31 grudnia 2027 r.
- ☒ Czas trwania wpływu finansowego: od 2026 r. do 2027 r. w odniesieniu do środków na zobowiązania oraz od 2026 r. do 2030 r. w odniesieniu do środków na płatności.

☐ Nieograniczony czas trwania

- Wprowadzenie w życie z okresem rozruchu od RRRR r. do RRRR r.,
- po którym następuje faza operacyjna.

1.7. Planowane metody wykonania budżetu²

☒ Bezpośrednie zarządzanie przez Komisję

- ☒ w ramach jej służb, w tym za pośrednictwem jej pracowników w delegaturach Unii
- ☐ przez agencje wykonawcze.

☐ Zarządzanie dzielone z państwami członkowskimi

☐ Zarządzanie pośrednie przez przekazanie zadań związanych z wykonaniem budżetu:

- ☐ państwom trzecim lub organom przez nie wyznaczonym;
- ☐ organizacjom międzynarodowym i ich agencjom (wyszczególnić);
- ☐ EBI i Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu;
- ☐ organom, o których mowa w art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego;
- ☐ organom prawa publicznego;
- ☐ podmiotom podlegającym prawu prywatnemu, które świadczą usługi użyteczności publicznej, w zakresie, w jakim są im zapewnione odpowiednie gwarancje finansowe;
- ☒ podmiotom podlegającym prawu prywatnemu państwa członkowskiego, którym powierzono realizację partnerstwa publiczno-prywatnego i zapewniono odpowiednie gwarancje finansowe;
- ☐ podmiotom lub osobom odpowiedzialnym za wykonanie określonych działań w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na mocy tytułu V Traktatu o Unii Europejskiej oraz określonym we właściwym podstawowym akcie prawnym.
- *W przypadku wskazania więcej niż jednego trybu należy podać dodatkowe informacje w części „Uwagi”.*

Uwagi

² Szczegóły dotyczące metod wykonania budżetu oraz odniesienia do rozporządzenia finansowego znajdują się na stronie BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

Komisja będzie realizować program w drodze zarządzania bezpośredniego i pośredniego przez partnerstwa europejskie (zob. art. 6 ust. 1 wniosku). Niektóre partnerstwa współfinansowane przez Euratom będą wdrażać finansowanie w drodze kaskadowych zaproszeń do składania wniosków.

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości

Określić częstotliwość i warunki

Wszystkie dane dotyczące procesów zarządzania (wniosków, wskaźników skuteczności, czasu oczekiwania na przyznanie dotacji, rodzaju beneficjentów itd.) będą gromadzone i przechowywane oraz udostępniane w czasie rzeczywistym za pośrednictwem specjalnej bazy danych.

Sprawozdania będą zawierać informacje na temat procesów zarządzania oraz, stopniowo, informacje na temat produktów i rezultatów. Przeprowadzona zostanie wspólna ocena końcowa niniejszego programu i programu na lata 2021–2025.

Krótko-, średnio- i długoterminowe wskaźniki zostały ustalone w oparciu o różne ścieżki oddziaływania. Zasady dotyczące sprawozdawczości dla uczestników zostały zaprojektowane z uwzględnieniem tych wskaźników przy jednoczesnym ograniczeniu obciążenia administracyjnego dla uczestników. W miarę możliwości dane będą pozyskiwane z otwartych źródeł.

Ponadto wyniki działań bezpośrednich JRC ocenia się zarówno wewnętrznie, w drodze wewnętrznego monitorowania i oceny wpływu badań, jak i zewnętrznie przez panel ekspertów najwyższej rangi wybranych w porozumieniu z Radą Gubernatorów JRC.

2.2. System zarządzania i kontroli

2.2.1. Uzasadnienie dla systemu zarządzania, mechanizmów finansowania wykonania, sposobów dokonywania płatności i strategii kontroli

Program Euratom będzie realizowany w trybie zarządzania bezpośredniego. Komisja może jednak zdecydować, jeśli uzna to za właściwe i skuteczne, aby realizować działania Euratom w trybie zarządzania dzielonego lub zarządzania pośredniego (poprzez partnerstwa europejskie).

Strategia kontroli będzie się opierać na:

- procedurach kwalifikacji najlepszych projektów i przełożeniu ich na instrumenty prawne;
- zarządzaniu projektami i kontraktami przez cały okres trwania każdego projektu;
- kontrolach *ex ante* wszystkich wniosków o płatność;
- poświadczeniach sprawozdań finansowych powyżej określonego progu;
- audytach *ex post* na próbce zrealizowanych płatności;
- naukowej ocenie wyników projektu.

Z audytów programu „Horyzont 2020” (w tym programu Euratom) wynika, że poziomy błędu utrzymano w oczekiwanym zakresie (zob. sekcja 2.2.2). Pokazuje to, że wprowadzone już środki służące uproszczeniu były skuteczne, chociaż nadal istnieje możliwość dalszych usprawnień.

2.2.2. *Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia*

Podstawowym modelem finansowania do tej pory był zwrot kosztów kwalifikowalnych. Jak konsekwentnie zwracał uwagę Europejski Trybunał Obrachunkowy, ostatnio w swoim sprawozdaniu rocznym za 2016 r., „główne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości polega na tym, że beneficjenci mogą zadeklarować koszty niekwalifikowalne, co nie zostanie wykryte ani skorygowane przed dokonaniem zwrotu. Ryzyko to jest szczególnie wysokie w przypadku siódmego programu ramowego w zakresie badań i analogicznie programu Euratom, którego skomplikowane przepisy dotyczące kwalifikowalności są często błędnie interpretowane przez beneficjentów (zwłaszcza tych mniej zaznajomionych z przepisami, takich jak MŚP, podmioty uczestniczące w programie po raz pierwszy i podmioty spoza UE)”.

Trybunał docenił wartość uproszczeń wprowadzonych w programie „Horyzont 2020” (i tym samym również w programie Euratom na lata 2014–2020). W swoim sprawozdaniu rocznym za 2016 r. zalecił jednak szersze zastosowanie uproszczonych form kosztów. Takie uproszczone formy kosztów są już stosowane w niektórych częściach programu lub w odniesieniu do konkretnych rodzajów wydatków.

Jeśli chodzi o dotacje, szacowany reprezentatywny poziom błędu w odniesieniu do siódmego programu ramowego (w tym programu Euratom) wyniósł 5 %, przy czym poziom błędu resztowego wyniósł około 3 %, po uwzględnieniu wszystkich odzyskanych środków i korekt, które zostały lub zostaną wdrożone. Poziomy błędów były jednak niższe w tych częściach programu, w których możliwe było szersze zastosowanie uproszczonych form kosztów lub w które zaangażowana była mała i stabilna grupa beneficjentów.

Rezultaty programu „Horyzont 2020” (w tym programu Euratom) wskazują na reprezentatywny poziom błędów wynoszący około 3 %, a poziom błędów resztowego – mniej niż 2,5 %. Należy jednak zauważyć, że jest to wczesny szacunek, który należy stosować ostrożnie i który prawdopodobnie wzrośnie, być może do poziomu 3–4 %. (Poziom błędów przewidywany przez Komisję we wniosku dotyczącym programu „Horyzont 2020” i programu Euratom na lata 2014–2018 wynosił 3,5 %, chociaż nie uwzględniono w nim różnych dodatkowych zawiłości dodanych w trakcie procesu legislacyjnego). Poziom błędów resztowego powinien pozostać na poziomie poniżej 3 %; chociaż jest zbyt wcześnie, aby stwierdzić, czy zostanie osiągnięty poziom 2 %.

Niektóre błędy wynikają z faktu, że beneficjenci nie zrozumieli zasad. Takie błędy można wyeliminować przez uproszczenie, chociaż nadal pozostanie pewna złożoność. Inne błędy wynikają z faktu, że beneficjenci nie przestrzegali zasad. Dotyczy to mniejszości spraw, ale uproszczenie obecnych przepisów nie rozwiąże tej kwestii.

Analiza poziomów błędów w odniesieniu do przeprowadzonych dotychczas audytów programu „Horyzont 2020” (w tym programu Euratom) wykazała, że:

- około 69 % błędów odnosi się do błędów w naliczaniu kosztów personelu. Stwierdzone powtarzające się problemy to nieprawidłowe obliczenie efektywnego czasu pracy; nieprawidłowe stawki lub nieprawidłowa liczba naliczonych godzin;

- około 21 % błędów odnosi się do innych kosztów bezpośrednich (niedotyczących personelu). Najczęściej spotykanym błędem jest brak bezpośredniego pomiaru kosztów;

- około 8 % błędów odnosi się do kosztów podwykonawstwa, a 24 % do kosztów podróży.

Błędy stwierdzone w trakcie audytów programu „Horyzont 2020” i programu Euratom pokazują, że niektórych z nich można było uniknąć dzięki uproszczeniom i wyeliminowaniu niepotrzebnego formalizmu w przepisach. Pewne usprawnienia wprowadzono już w programie „Horyzont 2020” i programie Euratom na lata 2021–2025 (na przykład nowe przepisy dotyczące fakturowania wewnętrznego i dodatkowego wynagrodzenia). Wpływ tych zmian na poziom błędu nie jest jednak jeszcze znany.

Szersze zastosowanie uproszczonych form kosztów, takich jak stawki zryczałtowane i koszty jednostkowe, jak również dalsze upraszczanie zasad, pomoże w obniżeniu poziomu błędu w przyszłości z szacowanego na podstawie reprezentatywnej poziomu 3–4 %. Nadal jednak występuje zasadniczy problem błędów w metodzie finansowania opartej na zwrocie kosztów kwalifikowalnych. W takim systemie reprezentatywny poziom błędu może zostać zmniejszony do 2,5–3,5 %, a poziom błędu resztowego, po korektach, wyniesie około (lecz niekoniecznie poniżej) 2 %.

W ramach programu „Horyzont Europa” na szerszą skalę wprowadzono finansowanie w formie płatności ryczałtowej. Umożliwia to płatność w momencie dostarczenia zadowalającego wyniku naukowego. Nie wymaga się żadnego dodatkowego uzasadnienia tej płatności, takiego jak faktury, arkusze czasu pracy, dowody płatności itp. Dlatego nie ma błędów finansowych.

Wniosek w sprawie programu Euratom umożliwia Komisji korzystanie z modelu finansowania opartego na finansowaniu ryczałtowym w latach 2026–2027. Program ten zostanie oceniony, szczególnie pod kątem osiągnięcia wszystkich celów programu (a nie tylko obniżenia poziomu błędu). Wypłata płatności ryczałtowych przesunęłaby ryzyko na inne etapy systemu kontroli wewnętrznej, zwiększając znaczenie ewaluacji i oceny wyników.

Liczba przedmiotowych transakcji oznacza, że wysoki poziom systematycznej kontroli *ex ante* byłby bardzo kosztowny. Obecna strategia kontroli opiera się zatem na kontrolach *ex ante* opartych na analizie ryzyka oraz kontrolach *ex post* w celu oceny poziomu błędu oraz wykrycia i odzyskania niekwalifikowalnych kwot. Ponieważ poziomy błędu utrzymały się w określonym zakresie, uznaje się, że taka strategia kontroli jest skuteczna. Nie proponuje się radykalnych zmian, ale niektóre aspekty zostaną rozwinięte, na przykład włączone zostaną audyty systemów i procesów.

2.2.3. *Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędu (przy płatności i przy zamykaniu)*

Szacunek kosztów systemu kontroli (oceny, kwalifikacji, zarządzania projektem i kontroli *ex ante* i *ex post*) mieści się w zakresie 3–4 % we wszystkich służbach Komisji odpowiedzialnych za realizację poprzednich programów ramowych w 2017 r. (łącznie z kosztami zarządzania siódmym programem ramowym i programem „Horyzont 2020”). Uznaje się to za rozsądne koszty w świetle wysiłków niezbędnych do zapewnienia osiągnięcia celów oraz liczby transakcji.

Spodziewane ryzyko wystąpienia błędu przy wypłacie dotacji z zastosowaniem modelu finansowania opartego na zwrocie kosztów kwalifikowalnych wynosi 2,5–3,5 %. Ryzyko błędu w momencie zamknięcia (po uwzględnieniu kontroli i korekt) wynosi około (lecz niekoniecznie poniżej) 2 %. Oczekiwane ryzyko błędu w przypadku dotacji z zastosowaniem modelu finansowania opartego na finansowaniu ryczałtowym wynosi blisko 0 % (przy płatności i przy zamykaniu). Ogólne oczekiwania co do poziomów błędu będą zależeć od równowagi między obiema metodami finansowania (zwrot kosztów kwalifikowalnych i płatności ryczałtowe). Komisja zamierza w stosownych przypadkach korzystać z modelu finansowania opartym na finansowaniu ryczałtowym. Jednak głównym powodem przyjęcia finansowania ryczałtowego nie jest zmniejszenie poziomu błędu, lecz osiągnięcie wszystkich celów programu. Ten scenariusz opiera się na założeniu, że środki upraszczające nie ulegną znacznym modyfikacjom w procesie decyzyjnym.

Uwaga: niniejsza sekcja dotyczy tylko procesu zarządzania dotacjami. W przypadku wydatków administracyjnych i operacyjnych ponoszonych w związku z procesami zamówień publicznych, ryzyko błędu przy płatności i przy zamknięciu powinno wynosić poniżej 2 %.

2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

Należy określić istniejące lub przewidywane środki zapobiegania i ochrony, np. pochodzące ze strategii w zakresie zwalczania nadużyć finansowych.

Umowy o przyznanie wkładu zawierane z osobami trzecimi na podstawie niniejszego rozporządzenia będą przewidywać nadzór i kontrolę finansową ze strony Komisji lub upoważnionego przez nią przedstawiciela oraz audyty przeprowadzane przez Trybunał Obrachunkowy lub OLAF – w razie potrzeby na miejscu – według uznania UE.

3. SZACUNKOWY WPLYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

3.1. Działy wieloletnich ram finansowych i linie budżetowe po stronie wydatków, na które wniosek/inicjatywa ma wpływ

- Istniejące linie budżetowe

Dział wieloletnich ram finansowych	Linia budżetowa	Rodzaj środków	Wkład			
	Numer	Zróżn. / niezróżn. ¹	państw EFTA ²	krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących ³	innych państw trzecich	pochodzący z pozostałych dochodów przeznaczonych na określony cel
H1	01 01 02 Wydatki na wsparcie dotyczące „programu badawczo-szkoleniowego Euratomu”					
	01 01 02 01 Wydatki związane z urzędnikami i pracownikami zatrudnionymi na czas określony, realizującymi „program badawczo-szkoleniowy Euratomu” – pośrednie badania naukowe.	niezróżn.				
	01 01 02 02 Personel zewnętrzny realizujący „program badawczo-szkoleniowy Euratomu” – pośrednie badania naukowe.	niezróżn.				
	01 01 02 03 Inne wydatki na zarządzanie związane z „programem badawczo-szkoleniowym Euratomu” – pośrednie badania naukowe.	niezróżn.				
	01.010211 Wydatki związane z urzędnikami i pracownikami zatrudnionymi na czas określony, realizującymi program badawczo-szkoleniowy Euratomu – bezpośrednie badania naukowe	niezróżn.	NIE	TAK	TAK	NIE
	01.010212 Personel zewnętrzny realizujący program badawczo-szkoleniowy Euratomu – bezpośrednie badania naukowe	niezróżn.				
	01.010213 Inne wydatki na zarządzanie związane z programem badawczo-szkoleniowym Euratomu – bezpośrednie badania naukowe	Zróżn.				
	01 03 Budżet operacyjny Horizon Euratom					
	01 03 01 Badania naukowe i rozwój w dziedzinie syntezy jądrowej (działania					

¹ Środki zróżnicowane/środki niezróżnicowane.

² EFTA: Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu.

³ Kraje kandydujące oraz, w stosownych przypadkach, potencjalne kraje kandydujące Bałkanów Zachodnich.

	pośrednie) 01 03 02 Rozszczepienie jądrowe, bezpieczeństwo jądrowe i ochrona radiologiczna (działania pośrednie) 01.0303 Jądrowe działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego					
--	---	--	--	--	--	--

• Proponowane nowe linie budżetowe

Dział wieloletnic h ram finansowyc h	Linia budżetowa	Rodzaj środków	Wkład			
	Numer	Zróżn. / niezróżn.	państw EFTA	krajów kandydując ych i potencjaln ych krajów kandydując ych	innych państw trzecich	pochodzący z pozostałych dochodów przeznaczonych na określony cel

3.2. Szacunkowy wpływ finansowy wniosku na środki

3.2.1. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki operacyjne

- ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków operacyjnych
- ☒ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków operacyjnych, jak określono poniżej

3.2.1.1. Środki z uchwalonego budżetu

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Dział wieloletnich ram finansowych	1	Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa
---	----------	---

Dyrekcja Generalna: RTD			Rok 2026	Rok 2027	po 2027 r.	OGÓŁEM
• Środki operacyjne						
01 03 01 Badania naukowe i rozwój w dziedzinie syntezy jądrowej	Środki na zobowiązania (1a)		116,037	122,196		238,233
	Środki płatności (2a)		46,414	49,478	142,341	238,233
01 03 02 Rozszczepienie jądrowe, bezpieczeństwo jądrowe i ochrona radiologiczna (działania pośrednie)	Środki na zobowiązania (1b)		52,998	55,811		108,809
	Środki płatności (2b)		21,199	22,924	64,686	108,809
Środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na określone programy ⁵⁸						
01 01 02 01 Wydatki związane z urzędnikami i pracownikami zatrudnionymi na czas określony, realizującymi „program badawczo-szkoleniowy Euratomu” – pośrednie badania naukowe	Środki na zobowiązania = środki na płatności (3a)		8,223	8,523		16,746

⁵⁸ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

01 01 02 02 Personel zewnętrzny realizujący „program badawczo-szkoleniowy Euratomu” – pośrednie badania naukowe	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3b)	0,348	0,361		0,708
01 01 02 03 Inne wydatki na zarządzanie związane z „programem badawczo-szkoleniowym Euratomu” – pośrednie badania naukowe	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3c)	1,658	1,718		3,376
OGÓŁEM środki dla Dyrekcji Generalnej RTD	Środki na zobowiązania	=1a+1b+3a+3b+3c	179,263	188,609		367,872
	Środki na płatności	=2a+2b+3a+3b+3c	77,841	83,004	207,027	367,872
Dyrekcja Generalna: JRC			Rok 2026	Rok 2027	po 2027 r. (por. pkt 1.6)	OGÓŁEM
• Środki operacyjne						
01.0303 Jądrowe działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego	Środki na zobowiązania	(1a)	12,500	12,500		25,000
	Środki na płatności	(2a)	3,700	9,700	11,600	25,000
Środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na określone programy ⁵⁹						
01 01 02 11 Wydatki związane z urzędnikami i pracownikami zatrudnionymi na czas określony, realizującymi program badawczo-szkoleniowy Euratomu – bezpośrednie badania naukowe	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3a)	56,277	57,277		113,554
01 01 02 12 Personel zewnętrzny realizujący program badawczo-szkoleniowy Euratomu – bezpośrednie badania naukowe	Środki na zobowiązania = środki na	(3b)	10,455	10,455		20,910

⁵⁹ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

	płatności					
01 01 02 13 Inne wydatki na zarządzanie związane z programem badawczo-szkoleniowym Euratomu – bezpośrednie badania naukowe	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3c)	35,314	35,697		71,011
OGÓŁEM środki dla Dyrekcji Generalnej JRC	Środki na zobowiązania	=1a+3a+3b+3c	114,546	115,929		230,475
	Środki na płatności	=2a+3a+3b+3c	105,746	113,129	11,600	230,475

• OGÓŁEM środki operacyjne	Środki na zobowiązania	(4)	181,534	190,507	0	372,041
	Środki na płatności	(5)	71,313	82,102	218,627	372,041
• OGÓŁEM środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na określone programy	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(6)	112,275	114,031		226,306
OGÓŁEM środki na DZIAŁ 1 wieloletnich ram finansowych	Środki na zobowiązania	=4+ 6	293,809	304,538		598,347
	Środki na płatności	=5+ 6	183,588	196,133	218,627	598,347

Dział wieloletnich ram finansowych	7	„Wydatki administracyjne”
---	----------	---------------------------

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

		Rok 2026	Rok 2027	Po 2027 r. (por. pkt 1.6)	OGÓŁEM
Dyrekcja Generalna: <.....>					
• Zasoby ludzkie					
• Pozostałe wydatki administracyjne					
OGÓŁEM Dyrekcja Generalna <....>	Środki				

OGÓŁEM środki na DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych	(Środki na zobowiązania ogółem = środki na płatności ogółem)						
--	--	--	--	--	--	--	--

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

		Rok 2026	Rok 2027	Po 2027 r. – wprowadzić taką liczbę kolumn dla poszczególnych lat, jaka jest niezbędna, by odzwierciedlić cały okres wpływu (por. pkt 1.6)	OGÓŁEM
OGÓŁEM środki na DZIAŁY od 1 do 7 wieloletnich ram finansowych	Środki na zobowiązania				
	Środki na płatności				

3.2.2. Szacowany produkt finansowany ze środków operacyjnych

Środki na zobowiązania w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Określić cele i produkty ↓			Rok N		Rok N+1		Rok N+2		Rok N+3		Wprowadzić taką liczbę kolumn dla poszczególnych lat, jaka jest niezbędna, by odzwierciedlić cały okres wpływu (por. pkt 1.6)						OGÓŁEM	
	PRODUKT																	
	Rodzaj ⁶⁰	Średni koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt	Liczba ogółem	Koszt całkowity
CEL SZCZEGÓŁOWY nr 1 ⁶¹																		
- Produkt																		
- Produkt																		
- Produkt																		
Cel szczegółowy nr 1 – suma częściowa																		
CEL SZCZEGÓŁOWY nr 2																		
- Produkt																		
Cel szczegółowy nr 2 – suma częściowa																		
OGÓŁEM																		

⁶⁰ Produkty odnoszą się do produktów i usług, które mają zostać zapewnione (np. liczba sfinansowanych wymian studentów, liczba kilometrów zbudowanych dróg itp.).

⁶¹ Zgodnie z opisem w pkt 1.4.2. „Cel(e) szczegółowy(-e) ...”.

3.2.3. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki administracyjne

- ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych
- ☒ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych, jak określono poniżej:

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

	Rok 2026	Rok 2027	OGÓŁEM
DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych			
Zasoby ludzkie			
Pozostałe wydatki administracyjne			
Suma częściowa DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych			

Poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	Rok 2026	Rok 2027	OGÓŁEM
Zasoby ludzkie	75,303	76,616	151,918
Pozostałe wydatki o charakterze administracyjnym	36,972	37,415	74,387
Suma częściowa poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	112,275	114,031	226,305

OGÓŁEM	112,275	114,031	226,305
---------------	----------------	----------------	----------------

Potrzeby w zakresie środków na zasoby ludzkie i inne wydatki o charakterze administracyjnym zostaną pokryte ze środków dyirekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyirekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyirekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

3.2.3.1. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie

- ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich.
- ☒ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich, jak określono poniżej:

Wartości szacunkowe należy wyrazić w ekwiwalentach pełnego czasu pracy

	Rok 2026	Rok 2027
• Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)		
20 01 02 01 (w centrali i w biurach przedstawicielstw Komisji)		
20 01 02 03 (w delegaturach)		
01 01 02 01 (pośrednie badania naukowe)	47	47
01 01 02 11 (bezpośrednie badania naukowe)	396	390
Inna linia budżetowa (określić)		
• Personel zewnętrzny (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy: EPC) ⁶²		
20 02 01 (CA, SNE, INT z globalnej koperty finansowej)	0	0
20 02 03 (CA, LA, SNE, INT i JED w delegaturach)	0	0
XX 01 xx yy zz ⁶³	- w centrali	
	- w delegaturach	
01 01 02 02 (CA, SNE, INT – pośrednie badania naukowe)	4	4
01 01 02 12 (CA, INT, SNE – bezpośrednie badania naukowe)	153	138
Inna linia budżetowa (określić)		
OGÓŁEM	600	579

XX oznacza odpowiednią dziedzinę polityki lub odpowiedni tytuł w budżecie.

Potrzeby w zakresie zasobów ludzkich zostaną pokryte z zasobów DG już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyirekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyirekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

Opis zadań do wykonania:

Urzednicy i pracownicy zatrudnieni na czas określony	Zadania związane z zarządzaniem szczegółowym programem badawczo-szkoleniowym Euratomu i jego realizacją dla osób, które zajmują stanowiska w zatwierdzonych planach zatrudnienia oraz są zaangażowane w pośrednie i bezpośrednie działania badawcze.
Personel zewnętrzny	Zadania personelu zewnętrznego realizującego szczegółowy program badawczo-szkoleniowy Euratomu w formie bezpośrednich i pośrednich działań badawczych.

⁶² CA = personel kontraktowy; LA = personel miejscowy; SNE = oddelegowany ekspert krajowy; INT = personel tymczasowy; JED = młodszy oddelegowany ekspert.

⁶³ W ramach podpułapu na personel zewnętrzny ze środków operacyjnych (dawne linie „BA”).

3.2.4. Zgodność z obowiązującymi wieloletnimi ramami finansowymi

Wniosek/inicjatywa:

- ☐ może zostać w pełni sfinansowany(-a) przez przegrupowanie środków w ramach odpowiedniego działu wieloletnich ram finansowych (WRF)

--

- ☐ wymaga zastosowania nieprzydzielonego marginesu środków w ramach odpowiedniego działu WRF lub zastosowania specjalnych instrumentów zdefiniowanych w rozporządzeniu w sprawie WRF

--

- ☐ wymaga rewizji WRF

--

3.2.5. Udział osób trzecich w finansowaniu

Wniosek/inicjatywa:

- ☐ nie przewiduje współfinansowania ze strony osób trzecich
- ☒ przewiduje współfinansowanie ze strony osób trzecich zgodnie z poniższymi szacunkami:

środki w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

	2026	2027	Ogółem
Określić organ współfinansujący			
OGÓŁEM środki objęte współfinansowaniem	p.m.	p.m.	p.m.

3.3. Szacunkowy wpływ na dochody

- ☐ Wniosek/inicjatywa nie ma wpływu finansowego na dochody
- ☒ Wniosek/inicjatywa ma wpływ finansowy określony poniżej:
 - ☐ wpływ na zasoby własne
 - ☒ wpływ na dochody inne

Wskazać, czy dochody są przypisane do linii budżetowej po stronie wydatków
☐

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Środki zapisane w budżecie na bieżący rok budżetowy	Wpływ wniosku/inicjatywy ¹	
		2026	2027
Poz. 6011 Poz. 6012 Poz. 6013 Poz. 6031	p.m.	p.m.	p.m.

W przypadku wpływu na dochody przeznaczone na określony cel należy wskazać linie budżetowe po stronie wydatków, które ten wpływ obejmuje.

01 03XX Środki pochodzące z wkładu osób trzecich

Pozostałe uwagi (np. metoda/wzór użyte do obliczenia wpływu na dochody albo inne informacje).

Państwa trzecie mogą wносить wkład na rzecz programu za pośrednictwem układów o stowarzyszeniu. Warunki dotyczące ustalania poziomu wkładu finansowego zostaną określone w układach o stowarzyszeniu z poszczególnymi państwami i muszą zapewniać automatyczną korektę wszelkiej znaczącej nierównowagi w stosunku do kwoty, jaką podmioty z siedzibą w państwie stowarzyszonym otrzymują z tytułu uczestnictwa w programie, z uwzględnieniem kosztów zarządzania programem.

4. WYMIAR CYFROWY

4.1. Wymogi cyfrowe

Niniejsze rozporządzenie nie zawiera dodatkowych wymogów cyfrowych. Zastosowanie mają przepisy rozporządzenia (UE) 2021/695, obejmujące wymogi cyfrowe w zakresie gromadzenia, przekazywania i przechowywania danych oraz wymiany informacji.

4.2. Dane

Niniejsze rozporządzenie nie zawiera dodatkowych wymogów cyfrowych w odniesieniu do gromadzenia, przetwarzania, generowania, wymiany lub udostępniania danych. Zastosowanie mają przepisy rozporządzenia (UE) 2021/695.

¹ W przypadku tradycyjnych zasobów własnych (opłaty celne, opłaty wyrównawcze od cukru) należy wskazać kwoty netto, tzn. kwoty brutto po odliczeniu 20 % na poczet kosztów poboru.

4.3. Rozwiązania cyfrowe

Niniejsze rozporządzenie nie zawiera dodatkowych wymogów cyfrowych, które wymagałyby rozwiązań cyfrowych. Zastosowanie mają przepisy rozporządzenia (UE) 2021/695.

4.4. Ocena interoperacyjności

Niniejsze rozporządzenie nie zawiera dodatkowych wymogów cyfrowych, które dotyczą cyfrowych usług publicznych. Zastosowanie mają przepisy rozporządzenia (UE) 2021/695.

4.5. Środki wspierające cyfrowe wdrażanie

Niniejsze rozporządzenie nie zawiera dodatkowych wymogów cyfrowych, które wymagałyby szczególnych środków wykonawczych. Zastosowanie mają przepisy rozporządzenia (UE) 2021/695.